

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA PSYCHOLOGIE

NÁVRH METODIKY PŘÍPRAVY NA MANŽELSTVÍ
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michaela Drunecká

Psychologie se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Kateřina LOHROVÁ, Ph.D.

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 29. dubna 2019

.....
vlastnoruční podpis

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta pedagogická
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela DRUNECKÁ**
Osobní číslo: **P16B0346P**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Psychologie se zaměřením na vzdělávání**
Název tématu: **Návrh metodiky pro přípravu na manželství**
Zadávající katedra: **Katedra psychologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Zpracování bibliografie zkoumané problematiky a studium literatury
 2. Zpracování teoretické části: terminologická analýza pojmů týkajících se manželství, přehled dřívějšího a současného stavu péče o manželství a partnerské vztahy, způsoby přípravy na manželství v českém prostředí
 3. Zpracování praktické části: kvalitativní výzkum (charakteristika jednotlivých respondentů, metody zkoumání, stanovení cílů výzkumu a výzkumných otázek, kvalitativní interpretace získaných dat, shrnutí výsledků výzkumu); vypracování návrhu metodiky kurzů přípravy na manželství
 4. Závěr: využití získaných poznatků v praxi
-

Rozsah grafických prací:
Rozsah kvalifikační práce: 30 - 50 normostran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná
Seznam odborné literatury:

1. AMBROS, Pavel (ed.), *Evangelium pro rodinu dnešní doby, Pastorační výzvy v podmínkách evangelizace*, Centrum Aletti, Olomouc, 2014. ISBN 978-80-7412-166-1.
2. HASMANOVÁ MARHÁNKOVÁ, Jaroslava a Martin KREIDL. *Proměny partnerství. Životní dráhy a partnerství v české společnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2013. 265 s. Edice Studic, sv. 322. ISBN 978-80-7419-142-8.
3. KLÍMOVÁ CHALOUPKOVÁ, Jana a Petra ŠALAMOUNOVÁ. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, c2004. Sociologické studie. ISBN 8073300621.
4. MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2003. 161 s (Studijní texty ; sv. 3) ISBN 8086429199.
5. VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8.

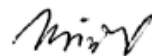
Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Mgr. Kateřina Lohrová, Ph.D.
Katedra psychologie

Datum zadání bakalářské práce: 15. června 2018

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. června 2019

RNDr. Miroslav Randa, Ph.D.
děkan

Doc. PhDr. Jana Mišňová, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. září 2018

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou velmi poděkovala vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Mgr. Kateřině Lohrové, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady, vstřícnost a ochotu ke vzájemné spolupráci.

OBSAH

ÚVOD.....	2
1 MANŽELSTVÍ JAKO POJEM.....	4
2 MANŽELSTVÍ V HISTORICKÉM KONTEXTU	5
3 VZNIK MANŽELSTVÍ	9
3.1 VÝBĚR PARTNERA	9
3.2 OČEKÁVÁNÍ ŽEN PŘI VÝBĚRU PARTNERA	11
3.3 OČEKÁVÁNÍ MUŽŮ PŘI VÝBĚRU PARTNERKY	12
3.4 ZAČÁTEK VZTAHU	13
3.5 ZASNOUBENÍ A SŇATEK.....	14
4 MOŽNÉ NÁSTRAHY A KONFLIKTY V PRŮBĚHU MANŽELSTVÍ.....	16
4.1 JAK SE S KONFLIKTY VYROVNAT	20
5 OBECNÉ POJETÍ MANŽELSTVÍ Z POHLEDU KŘESŤANSTVÍ.....	23
6 PŘÍPRAVA NA MANŽELSTVÍ.....	28
7 ŠETŘENÍ POHLEDU SNOUBENCŮ NA MANŽELSKÉ PŘÍPRAVY	30
7.1 VYMEZENÍ VÝZKUMU, JEHO METOD A CÍLŮ	30
7.2 PREZENTACE A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT.....	31
8 SHRNUÍ A NÁVRH METODIKY PŘÍPRAVY NA MANŽELSTVÍ	57
ZÁVĚR	I
RESUMÉ	III
SEZNAM LITERATURY.....	I

ÚVOD

Pro téma manželských příprav jsme se rozhodli z důvodu absence diskuze o této problematice v naší společnosti. Víme, že přípravy na manželství u nás v současné době pořádají pouze církevní instituce. Přípravy většinou probíhají za účelem svatby v kostele, která bez tohoto procesu není možná, pokud nejsou oba ze snoubenců křtění. Lidé bez vyznání se mohou takové přípravy zúčastnit, učí se zde ovšem zásadám života v souladu s Božím kázáním. Pro člověka, který je náboženstvím nedotčen, mohou být zde probíraná témata nepřínosná, mnohdy až zcestná. Hlavním důvodem pro vytvoření práce, která si klade za cíl navrhnout novou metodiku příprav na manželství, bylo tedy sestavit takový koncept přípravy, který bude v zásadě přizpůsoben potřebám člověka bez vyznání, a který bude umožňovat individuální přístup ke každému zúčastněnému.

V úvodní kapitole se budeme snažit uchopit téma manželství jako pojem, uvést některé z jeho definic a především se pak zaměříme na jeho právní ukotvení v České republice. Vzhledem k cíli práce vytvořit návrh metodiky manželských příprav, považujeme za nezbytné, se manželstvím jako takovým zabývat, abychom byli schopni proniknout do jeho jádra ať už v současném či historickém kontextu.

Již zmíněné historii manželství u nás se budeme zabývat v další kapitole této práce. Bude zde s oporou v odborné literatuře uvedeno, jak se manželství rozvíjelo již ve starověku, středověku a novověku, pozornost bude dále zaměřena na změny pohledu na manželství u nás v průběhu 20. století.

Třetí kapitola bude pojímat o celkovém průběhu vztahu před vstupem do manželství. Provede nás všemi stadii, během kterých se daný vztah utváří, definuje a upevňuje. Celý tento průběh začíná samotným výběrem partnera, který je ovlivněn především potřebami obou pohlaví. Nahlédneme také k tomu, jak se samotný vztah rodí a jak partneři doputují až do stadia zasnoubení a svatby.

Další, tedy čtvrtá kapitola by měla v této práci hrát zásadní roli. Zaměří se na mnohé nástrahy a konflikty, které mohou nastat v průběhu manželství. Velký význam zmínění a vysvětlení těchto pojmů tkví právě v podstatě manželských příprav. Ty totiž člověku ukazují veškeré stránky manželství, především pak ty negativní, aby byl schopen se nad těmito problémy zamyslet, aby je mohl již s předstihem řešit a především, aby dokázal za tato řešení přijmout zodpovědnost a vstupoval tak do manželského svazku

s těmi nejpozitivnějšími pocity. Kapitola se bude také zmiňovat o řešeních konfliktů v manželství.

Považujeme za důležité pohledět na manželství také v náboženském kontextu, a to z toho důvodu, aby byly pochopeny zásady manželských příprav takových, jak u nás probíhají v současnosti. Tedy příprav, které se jsou podmíněny duchovním poznání. Bude tedy zde uvedeno, jak je na manželství nahlíženo v Bibli, jak o něm hovoří evangelium a samotný Ježíš. Vše bude podpořeno odbornými literárními prameny.

Poslední kapitola teoretické části bude věnována samotným přípravám na manželství, opět tak, jak u nás probíhají v dnešní době. Bude zde popsáno, jakým se věnuje tématům a jakým způsobem partneři poznávají manželské hodnoty.

Dále bude následovat praktická část. Ta bude sestávat z kvalitativního výzkumu, který bude prováděn prostřednictvím rozhovoru s šesti zasnoubenými páry. V této části bude popsán výzkumný vzorek a budou definovány metody a cíle výzkumu. Samotné rozhovory budou dále pečlivě prezentovány a interpretovány a následně shrnuty.

V návaznosti na shrnutí šetření bude prezentován návrh metodiky přípravy na manželství, což představuje vlastní cíl celé této práce.

1 MANŽELSTVÍ JAKO POJEM

Kratochvíl s oporou v dalších autorech chápe manželství jako naplnění smlouvy o očekáváních a příslibech dvou partnerů. V manželství je kladen velký důraz na individuální požadavky jedince, smlouvu však obecně utváří několik ustálených bodů. Jsou jimi naplňování touhy po moci a úspěchu, volnočasových aktivit, sexuálních potřeb, ekonomického zajištění, plození dětí a interakce s okolím. Pokud není tato smlouva dodržována, dochází k narušení stability vztahu, v některých případech dokonce k jeho rozpadu.¹

Manželství je právně zakotvené soužití muže a ženy, kteří do něj dobrovolně vcházejí za účelem stabilního, trvalého a pevného svazku. Činí tak před státním orgánem v přítomnosti dvou svědků vyslovením oboustranného souhlasu.²

V České republice je přípustné uzavření manželství pouze mezi osobami opačného pohlaví. Pokud některý z páru projde změnou pohlaví, přihlíží se především k záznamům v rodném listě. Obecně manželství představuje slavnostní obřad na důkaz lásky mezi partnery.³

V zákoně č. 89/2012 Sb. §655 je manželství definováno jako „*trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc.*“ Dále §656 - §676 upravují obecné podmínky pro platné uzavření manželství. Hlavní zásadou je dobrovolný vstup do manželství muže a ženy v občanském či církevním sňatku, kdy musí oba vyřknout souhlasné prohlášení za přítomnosti dvou svědků. Do manželství může vstoupit každý zletilý a absolutně svéprávný člověk. Ve výjimečných případech může soud povolit sňatek nezletilé osoby, která dovršila šestnáctileté věkové hranice. Do nového manželství nemůže vstoupit jedinec, který již v manželství setrvává. V neposlední řadě nesmí být manželství uzavřeno mezi předky, potomky ani sourozenci.⁴

¹ KRATOCHVÍL, Stanislav. *Manželská terapie*. 2000.

² BRABLCOVÁ, Vlasta. *Manželství, rodina, rodičovství*. 1977.

³ POLIŠENSKÁ, Petra, Radka FEBEROVÁ a Zdeněk STUHLÍK. *Rodinné právo - manželství: výklad k manželství a výběr z důležitých soudních rozhodnutí, zejména Nejvyššího soudu v oblasti rodinného práva podle hlavy I. občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2017.

⁴ *Občanský zákoník: novelizované znění : rejstřík : redakční uzávěrka 2012- . ÚZ.*

2 MANŽELSTVÍ V HISTORICKÉM KONTEXTU

Pro úplné pochopení manželského tématu je třeba se pozorněji zabývat jeho historickým vývojem. Budeme tak blíže komplexnímu pohledu na celou problematiku.

Pokud si budeme chtít říci, kde byly položeny základy pro instituci rodiny tak, jak ji známe v dnešní podobě, rozhodně budeme muset zmínit Islám. Toto náboženství vzniklo roku 600 našeho letopočtu. Právě Korán a Mohamedovo učení se zasloužilo o nabývání práv žen. Jmenujme si zde především novou formulaci manželství, které bylo uzavíráno za svobodného souhlasu ženy, a bylo tolerováno jako jediná zákonem formulovaná forma sexuálního styku. V dnešní době ovšem oku evropského pozorovatele neunikne fakt, že muslimské ženy mají ve skutečnosti omezená práva před právy mužů.⁵

STAROVĚKÉ ŘECKO A ŘÍM

V 8. a 7. století př. n. l., tedy v době předklasické, se celá řecká společnost dělila do rodů, které spojoval společný předek. Hlavu rodu vždy představoval král. Ženy v této době měly poměrně dobré postavení. Měly právo sedat s muži po jídle a během různých diskuzí, do kterých mohly zasahovat, dokonce je mnohdy vést. O jejich ruku se vždy ucházelo více nápadníků prostřednictvím soutěží. Co se týče rozdělení prací, ženy obstarávaly celou domácnost s výjimkou zpracování masa, které náleželo pouze mužům.

Klasická doba starověkého Řecka znamenala pro muže povinnost vstupu do manželství. Nenásledování tohoto údělu by pro ně znamenalo trest. Ženit se museli z jediného důvodu. Zplodit syna, aby mohl být rod nadále udržen. Pokud si budeme všimnout rovnoprávného postavení, ženy si již nevedly tak valně. Měly velice omezenou možnost dostat se ven z jejich domu, kde pro ně byl vyčleněný zvláštní prostor. O nějaké vysoké míře vzdělání se také nedá hovořit. Jejich úkolem byla pouze starost o domácnost.

Ve starém Římě se připouštěly dva druhy uzavírání manželství. Jednalo se o sňatek přísný, kdy se žena musela odstěhovat od otce ke svému novému manželovi, a o sňatek volný, při kterém mohla žena nadále sestávat v domácnosti se svým otcem. V této římské společnosti mohly provdané ženy, které se netěšily velikému majetku, pracovat. Stávaly se tak švadlenami, kadeřnicemi, vychovatelkami, písáčkami, lékařkami aj.⁶

⁵ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2003.

⁶ TAMTÉŽ, 2003.

RODINA VE STŘEDOVĚKU

V raném středověku bylo pro Slovyany běžné mnohoženství. Tolerováno bylo ovšem pouze u majetných mužů. Výjimku netvořily ani případy, kdy měl muž například dvanáct žen, s nimiž zplodil dohromady třicet potomků.

V 11. století docházelo k uzavírání sňatků pod dohledem církve. Rodině se pak ve společnosti přikládal zásadní význam. Člověk, který nedokázal doložit příslušnost k řádné rodině, byl ze společnosti vyčleňován. Dále se pokládalo za běžné soužití několika generací v jedné domácnosti. Dělo se tak však spíše na venkově. Ve městech si tento život mohli zvolit pouze lidé oplývající velkým majetkem. Mezi městy a venkovem se daly vyzorovat i jiné rozdíly. Městští muži například mohli uzavřít sňatek pouze ve chvíli, kdy se stali ekonomicky nezávislími, zatímco venkovští muži vstupovali do manželství mnohem dříve, a to z důvodu zvyšování počtu členů domácnosti o nové pracovní síly.⁷

NOVOVĚKÁ EVROPA

Uzavření manželství bylo chápáno jako velice zásadní krok člověka k soužití v celé společnosti. Sňatkem jedinec ovlivnil nejen sebe a vlastní rodinu, ale také mnohem širší okolí. Tento jev však lze díky záznamům dokázat pouze u majetkově silnějších rodin, a to až od 18. století. Ze záznamů také víme, že v tomto období existovaly orgány, které musely sňatek nejprve povolit.

Zatímco ve starověku a středověku bylo naprosto běžné cizoložství mužů, dokonce pak mnohoženství, v novověku se musela cítit absolutní věrnost. Velice diskutovaným tématem se stalo předmanželské sexuální soužití. Na počátku 17. století bylo obyčejně tolerováno. Postupem času se však stalo předmětem jistého právního stíhání. Zejména pak ženy, které se sexuálního styku před uzavřením sňatku dopouštěly, se vystavovaly velikému riziku všeobecného veřejného ponížení. V krajních případech mohly být připraveny o veškerý majetek a dostaly se tak do situace, kdy nemohly zaručit plnohodnotný život sobě, ani svému dítěti. Podobné postihy byly zaznamenávány také u mimomanželských styků. V následku toho se později, hovoříme o 17. století, záznamy o mimomanželském či předmanželském početí značně tenčí. Ne však na dlouho. V 18. století lze vysledovat silný opětovný nárůst těchto událostí. Sankce zůstávaly stále stejně

⁷ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2003.

přísné. Mimo to ve vzduchu visela veliká hrozba Božího hněvu, který byl směřován na celou společnost.⁸

Obecně je novověk uznáván jako období, jehož úsilí si vydobylo zásadní postavení v tématu dosahování rovnoprávnosti žen a mužů. Koncem 18. století přicházejí velká hnutí za ženskou emancipaci, jejichž kořeny sahají především do tehdejší francouzské společnosti. Na počátku 19. století přestává být muž jediným článkem, který má tu výsadu živit rodinu. Uzavírání sňatků se stává celkově svobodnějším a není již striktně svazováno souhlasem rodičů. Rodina se odpoutává od nejvyšší důležitosti majetku a ubírá svou pozornost spíše ke vzdělání, jako k hlavní lidské hodnotě.⁹

MANŽELSTVÍ V PRŮBĚHU 20. STOLETÍ

Po první světové válce se u nás začal klást veliký důraz na rodinu, jakožto na základní jednotku, která dokáže spojovat národ. O upevňování síly rodiny po roce 1918 se u nás nejvíce zasloužil Karel Andrlé, který vytvořil program pro republiku. Ten zahrnoval čtrnáct bodů, z nichž zde zmíníme např. apel na širší péči o kojence a o mládež ze sociálně slabých rodin, dále se chtěl zasadit o šíření mravní výchovy, která měla vést lidi právě k zakládání rodin, také aktivně sváděl boj proti antikoncepci, potratům, ale také proti alkoholismu, dále chtěl vymýtit různé bariery, které by mohly bránit uzavírání sňatků, a v neposlední řadě pak zavedl daňovou soustavu podporující rodiny s dětmi. Toto lze považovat pouze za jakýsi výkřik. V meziválečném období bylo velice obtížné docílit určité stability v souvislosti s rodinnými institucemi.

Konečně po roce 1945 se rodinnou politikou začalo zabývat širší spektrum lidí. V této době se již mohly rodiny svobodně rozhodovat o počtu potomků. Ruku v ruce s tím také přichází zlom, díky kterému přestává být tabuizována antikoncepce. Tato volnost a svoboda rozhodování o vlastní rodině jistě přispěla ke stabilizaci této instituce. Otázka potratů však stále zůstává nediskutována, spíše je dále striktně odmítána.¹⁰

Stěžejním tématem se v průběhu 20. století stává právě manželství. Jen to totiž může zajistit harmonické rodinné soužití a zdravý populační nárůst. Jako zásadní úloha manželství je bráno právě plození dětí. Tento fakt zdůrazňuje zejména Josef Nekula, který

⁸ MAUR, Eduard a Alice VELKOVÁ. *Rodina a domácnost v 16.-20. století*. 2010.

⁹ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2003.

¹⁰ RÁKOSNÍK, Jakub a Radka ŠUSTROVÁ. *Rodina v zájmu státu: populační růst a instituce manželství v českých zemích 1918-1989*. 2016.

bezdětná manželství označuje jako nenaplněná. Dle jeho názoru pak vina leží na ženě. Proto žádal brzkou lékařskou péči o dívky, aby byla co nejlépe zachována jejich plodnost.

Po roce 1938 se zásluhou Františka Pachnera hojně šíří poradenství, které se v té době zaměřuje především na matky s dětmi. V této práci považujeme za důležité zmínit zrod předmanželských poraden v roce 1939.

Sociologické šetření z roku 1941 poukazuje na štěstí v manželských svazcích. Tento výzkum ukázal, že 58,4 % párů, které se výzkumu účastnily, žilo ve šťastném či velmi šťastném manželském soužití. Tyto výsledky ovšem mohou být kritizovány z toho důvodu, že dotazníky zahrnovaly pouze úřední pracovníky Ústředního statistického úřadu. Nicméně je zajímavé zmínit si stěžejní faktor považovaný za jakýsi klíč ke šťastnému manželství v té době. Za žádoucí byl považován větší věkový rozdíl mezi partnery, a to až o dvanáct let, přičemž roli mladšího članku manželského soužití hrála právě žena.¹¹ My samozřejmě cítíme, že v dnešní době je na větší věkový rozdíl nahlíženo spíše jako na překážku.

K závěru se ještě vraťme k již zmiňovanému manželskému a předmanželskému poradenství. K jeho největšímu rozvoji dochází od šedesátých let minulého století. Předmanželské poradny fungovaly jako nástroj, který měl za cíl v podstatě odstranit riziko rozvodů, které se v tomto období těšily opravdu vysoké frekvenci. Tento fakt jistým způsobem zasahoval i do ekonomické situace státu z toho důvodu, že nespokojenost člověka v rodinném soužití dopadá i na jeho pracovní morálku. Do zájmu široké veřejnosti se tedy stavila potřeba ustálit spokojená manželství.

Koncem šedesátých let se také otevírá diskuze o otevřených, formálně nespécifikovaných, partnerských soužitích. O šíření tohoto tématu se bezpochyby zasloužil doktor Miroslav Plzák, který jako první začal hovořit o párech, které nemusí uzavřít sňatek, aby mohly založit rodinu. Přípustnost takové debaty podporuje tvrzením, že hrozba potencionálního rozvodu jako konečného řešení partnerských nesvárů může podněcovat tendenci k nevěře. Je to způsobeno jakousi svázaností partnerů určitými pravidly, což má přirozeně za následek určité volání po svobodě. Podle Plzáka je manželství zabijákem pravé romantické lásky.¹²

¹¹ RÁKOSNÍK, Jakub a Radka ŠUSTROVÁ. *Rodina v zájmu státu: populační růst a instituce manželství v českých zemích 1918-1989*. 2016.

¹² TAMTÉŽ, 2016.

3 VZNIK MANŽELSTVÍ

Příprava na manželství pochopitelně probíhá již před uzavřením sňatku. Je tedy důležité přiblížit si také problematiku předmanželského období, které zahrnuje samotné začátky vztahu a především aspekty ovlivňující výběr partnera.

Celý vztah lze rozdělit do tří základních etap, které si zde krátce popíšeme. Je nutno brát na zřetel, že žádná z těchto etap není horší či lepší než jiná. Všemi těmito fázemi si partneri musí projít, aby dokázali budovat zdravý vztah. Je tedy třeba je všechny přijímat s vděkem.

První takovou etapou je zamilovanost, která se zpočátku projevuje především tím, že nás druhá osoba silně přitahuje. Tato přitažlivost, která často hraničí až se závislostí, se zdá být neopodstatněná. Popis Venglářové této fáze je vcelku trefný a zásadním způsobem vystihuje manželskou problematiku, jež nás nutí nahlížet na partnera jinými očima, což samozřejmě může vyvést z míry nás, ale i samotný vztah. Říká, že *„milenci často nevidí jeden druhého objektivně. Nadhodnocují jeho dobré vlastnosti a schopnosti. Zdá se nám, že na svém protějšku milujeme úplně všechno. Až později budeme zvažovat, zda s ním zůstat i po objevení věcí, které na něm milujeme asi omylem.“*¹³

Další fáze v průběhu vztahu se dá nazvat jako období lásky. Pokud se dostaneme do tohoto stavu, jistě se bude lépe dýchat nám samotným i našemu partnerovi. Cit, který v tuto chvíli nastupuje, se dá více racionalizovat a vede partnery ke správnému rozvoji sebe sama. Jak už jsme zmiňovali výše, láska tedy není nižším citem, než předchozí zamilovanost, nýbrž podněcuje vztah, aby dále vzkvétal.

S láskou následně nastupuje už samotné partnerství. V partnerském soužití se dostává na řadu řešení každodenních životních událostí. Partneri spolu nemusí bezpodmínečně trávit veškerý čas. Jejich role jsou již rozděleny a každý svým fungováním aktivně přispívá k fungování vztahu.¹⁴

3.1 VÝBĚR PARTNERA

Teorie pro výběr partnera se v průběhu dlouhých desetiletí stále mění. Ačkoli jsou pohlavní odlišnosti v jednání značně viditelné, oproti dřívějšku se dnes už striktně

¹³ VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Průvodce partnerským vztahem*. 2008. 32 s.

¹⁴ TAMTÉŽ, 2008.

neoddělují genderové role pro dosažení základních úkolů dospělosti. Těmi úkoly jsou povolání, výběr partnera, následné partnerství a rodičovství.¹⁵

Výběr partnera je pro naši osobu velice důležitý, abychom byli schopni se odloučit od rodičovské rodiny a stát se tak svobodnou a nezávislou osobou, a vybudovat si nové sebepojetí, které bude odděleno od období dospívání. K docílení takového sebepojetí je žádoucí odpoutat se od citové závislosti, utvořit si vlastní postoje a stát se ekonomicky soběstačným.¹⁶

Očekávání a hodnoty pro volbu partnera se mezi pohlavími značně liší. Zatímco muž klade důraz především na vzhled partnerky, žena se orientuje spíše na ekonomickou situaci muže. V tomto případě si žena vybírá muže spíše staršího a dobře ekonomicky zajištěného. Muž naopak přikládá větší význam spíše mládí partnerky a jen minimální procento mužů připouští vztah s rozvedenou ženou, či s ženou s dětmi.

Sociálně-ekonomická stránka však není nejdůležitější podmínkou pro výběr partnera, jak by se mohlo zdát, nýbrž stránka kulturní. Při výběru partnera obecně hraje velkou roli stejná rasa, stejné náboženství, či stejná sociální úroveň, čímž myslíme např. vzdělání.

Při výběru partnera jsme ovládání vědomými mechanismy, kdy si vybíráme protějšek na základě pro nás vhodného charakteru a jakéhosi souznění. Značný zásah do našeho konání při výběru partnera má ale také stránka nevědomá. Ta může souviset např. s modelem rodiny, který je nám dobře znám a ve kterém jsme sami vyrůstali. V tomto případě náš partnerský model představuje rodič opačného pohlaví, a to jak v pozitivním, tak také v negativním smyslu slova.¹⁷

Utváření partnerských vztahů je pak z největší míry založeno na podobnostech a jistém doplňování obou partnerů. Díváme se zde na vzhledovou atraktivitu a na chování druhého, dále na obdobné záliby a postoje a v neposlední řadě na rozvržení vlastních rolí, kdy je důležité se vzájemně doplňovat a kooperovat. Ve výsledku je u partnerů žádoucí jakási vyrovnanost např. ekonomické a vzhledové vybavenosti.¹⁸

Při výběru partnera jsme velice svazováni vztahem k původní rodině. V budoucím životě se chceme jistým způsobem osamostatnit a vytvořit si vlastní zázemí. Máme v sobě

¹⁵ KASTEN, Hartmut. *Ženy - muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]*. 2006.

¹⁶ PLAŇAVA, Ivo. *Spolu každý sám: v manželství a rodině*. 1998.

¹⁷ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2003.

¹⁸ KRATOCHVÍL, Stanislav. *Manželská terapie*. 2000.

zakódován model tradic, který nám dává právě původní rodičovská rodina. My se musíme sami rozhodnout, zda tento vzor budeme dále ctít a uplatňovat, či si vytvoříme zcela nový a odlišný řád. Partner nám pak má pomoci dostat jakéhosi souznění v našem modelu, ve kterém se od původní rodiny separujeme, a společně dojít k nápravě všeho, co se v původní rodině nepodařilo. Můžeme tvrdit, že jeden druhému může být určitým převozníkem mezi tradicemi převzatými a novými, tedy vlastními.

Jak už jsme zmiňovali výše, výběr partnera je ovlivněn právě sociálním postavením, vztahy v rodině, ekonomickou situací, dále také osobními vyhlídkami do budoucna, či předešlými vztahy. K takovým zjištěním je u druhého možno dojít již cílenými otázkami. Spoustu informací ale získáváme i jistou empatií, která nám pomáhá proniknout do hlubšího nitra vlastních sdělení. Spoustu aspektů můžeme vyčíst také z chování a vnějších projevů druhého.

Na výběr partnera může mít také značný dopad strach ze selhání či zklamání, který může být způsobený špatnou volbou protějšku. Takové negativní pocity si v sobě neseme kvůli dopadům dosavadních vztahů. Při těchto pocitech je dobré si uvědomit, do jaké míry jsme těmito faktory omezováni, a co konkrétně by nám mělo při budování nových vztahů bránit. Pouze tak je možné do nových vztahů vstoupit s čistou hlavou.¹⁹

3.2 OČEKÁVÁNÍ ŽEN PŘI VÝBĚRU PARTNERA

Dle Kratochvíla je očekávání žen v partnerských vztazích založeno na schopnosti protějšku posedět a popovídat si, duševně ženě porozumět, vcítit se do potřeb ženy a vyjadřovat jí lásku celým svým životem.

Tyto aspekty vycházejí z potřeb ženy ventilovat své emoce a zkušenosti, k čemuž potřebuje někoho, kdo jí bude pečlivě naslouchat a poskytne jí podporu a především pochopí všechny ženiny pocity. Samotné sdílení vlastních pocitů však vyžaduje i od svého protějšku. Při diskuzích o různých tématech pak mají partneři ve většině stejný názor. Různé odlišnosti ale nejsou brány jako nežádoucí, nýbrž mohou vztah posílit. Muž by měl být také schopen i bez určitého striktního sdělení poznat, co žena právě prožívá a dále ocenit, co žena pro partnera dělá. Takové konání pak ženě zajistí pocit, že jí má muž opravdu rád.²⁰

¹⁹ WILLI, Jürg. *Psychologie lásky: osobní rozvoj cestou partnerského vztahu*. 2006.

²⁰ KRATOCHVÍL, Stanislav. *Manželská terapie*. 2000.

Při výběru partnera a při následném soužití s ním, si žena pokládá celou řadu otázek. Pojdme si přiblížit, co všechno může ženu trápit a jak může dané situace řešit. Ženy obecně od svých mužů žádají, aby byli ochotni je vyslechnout, projevovat vlastní pocity, neskrývat žádná tajemství, plnit sliby, neomezovat ženu v jejích činnostech, především pak ve styku s kamarádkami a být ženě oporou v každé situaci.

Je důležité, aby si obě strany uvědomovaly, že je zde řada rozdílů mezi pohlavími, které se v průběhu vztahů samozřejmě projevují. Občas může mít žena ze svého pohledu pocit, že muž jaksi tajnůstkaří, zatajuje jí pro ni velice důležité záležitosti, dusí emoce atd. Na druhé straně muž jednoduše nemá potřebu a neumí ventilovat své pocity dle ženiných představ. Můžeme si přiznat, že průměrně muži mluví méně, ať už z absence ochoty, či z jisté pohodlnosti, kdy si nechtějí přidělovat starosti zbytečným vysvětlováním.

Nyní se budeme ještě krátce věnovat emocím. Žena mívá pocit, že intenzita jejích pocitů se od míry pocitů jejího protějšku výrazně liší. Tuto domněnku je zapotřebí zcela vyvrátit. Jako pomůcku pro to můžeme použít srovnání extravertů a introvertů, přičemž obecně vzato, zatímco žena vykazuje znaky spíše extroverta, opačné pohlaví se jeví spíše jako introvertní. Tento jev může být následkem výchovy a zažitého genderového rozdělení rolí. Jako dobrý příklad si můžeme uvést silně zakořeněné mínění, že „muži nepláčou“. Z toho chápeme, že mužské prožívání se v chování nemůže zrcadlit se stejnou přesností a intenzitou, jako prožívání ženské.²¹

3.3 OČEKÁVÁNÍ MUŽŮ PŘI VÝBĚRU PARTNERKY

Muž klade na ženu čtyři základní nároky. Tyto nároky spočívají v tom, že muž potřebuje mít od ženy uvařeno a uklizeno, sex, kdykoli se mu zachce, dále vyžaduje neustálý obdiv a nechce být zatěžován starostmi. Pro muže je tedy více důležitý vnější projev než vnitřní citový.

Už tedy vnímá manželství jako cestu k naplňování základních potřeb a sexuálních potřeb. Jeho nároky na rodinné zázemí vychází z života s jeho rodičovskou rodinou. To má za následek jistou míru srovnávání např. maminky se současnou partnerkou, co se týče vaření a úpravy domova. Často se tak setkává s určitým zklamáním. Co se týče nároků na obdiv vůči mužovým přednostem, těm klade průchod neomezený. Muž má rád, je-li si jeho okolí vědomo jeho schopností. Ovšem nároky na muže, které z těchto postřehů jeho okolí

²¹ NOVÁK, Tomáš. *Na co se ptají ženy: o mužích*. 2013.

plynou, musí být utlumovány. Muž nechce být zatěžován zbytečnými úkoly ze strany své partnerky. Chce si udržet vlastní volnost v konání i v rozhodování.²²

V průběhu veškerých vztahů muže trápí nároky, které jsou na ně ze strany ženy kladeny. Můžeme se zde pro příklad jmenovat její touhu po neustálém dokazování, že jí má muž rád. Muže dále zužuje otázka neustálých, z jeho pohledu zbytečných hádek a výčitek. Trápí ho také partnerčino přetvařování a naopak až příliš časté projevy emocí. Dále si muž klade otázku, proč musí mít jeho partnerka stále navrč.

Budeme vycházet z poznatku, který jsme formulovali již výše, kdy jsme se zaměřovali na rozdílnost mezi pohlavími. Žena vnímá mužovu mlčenlivost jako neochotu projevovat jí náklonnost, demonstrovat vlastní pocity a řešit problémy. Partner chce ve skutečnosti pohodový a klidný vztah bez zbytečných konfliktů. Proto muž shledává, že je opravdu jednodušší mlčet či poupravit pravdu, což neznamená nutně lhát. Tím silně zastává princip kompromisu.

Ve výsledku muž zastává takový názor, že pokud si žena chce opravdu vydobýt model rovnoprávnosti, musí se jeho zásady dodržovat pro obě strany stejnou měrou. Jistá mužova podrážděnost, mlčenlivost a další pro ženu negativní aspekty vycházejí pouze z neochoty ctít povinnosti, které s sebou rovnoprávnost nese.²³

3.4 ZAČÁTEK VZTAHU

Prvotní seznámení je dnes mnohem jednodušší, než tomu bylo kdy dřív. Tento jev odůvodňujeme rozvojem komunikačních technologií, které vytlačují jednu z dřívějších podmínek pro seznámení, a to sdílená škola, pracoviště, či blízkost bydliště. Komunikace zprostředkovaná novými technologiemi nám může pomoci poznat se hlouběji a nevylučuje ani osobní kontakt.

V souvislosti se začátkem vztahu se budeme zabývat přitažlivostí. Ta může souviset například s fyzickým vzezřením. Ona tělesnost je odlišně vnímána mezi kulturami, které v podstatě samy determinují pojetí krásy. Ačkoli se říká, že na tělesný vzhled se nemá brát zásadní ohled, většina lidí se právě tímto atributem nechává strhnout nejsilněji. V interakci s daným protějškem pak komunikují na základě prvního dojmu. Nemůžeme však říct, že

²² KRATOCHVÍL, Stanislav. *Manželská terapie*. 2000.

²³ NOVÁK, Tomáš a BEASTEES. *Na co se ptají muži: o ženách*. 2013.

důležitost tělesného vzhledu vnímá každý stejně. Na vzhled pak obecně kladou větší důraz muži než ženy.²⁴

Často diskutované je téma síly a slabosti. S ohledem na evoluční teorie je nutné i uvědomit, že přirozeností člověka je, že cítí náklonnost spíše k silnému jedinci, tedy k takovému jedinci, který mu umožní se dále rozmnožovat. Při samotném výběru partnera však hraje roli mnohem více aspektů. Zde si můžeme zvolit jedno ze dvou východisek. Buď si vybereme silného partnera, který je všeobecně obdivován, nemám ovšem jistotu, že tu bude jen pro nás samotné. V druhém případě se můžeme přiklonit ke stabilnějšímu, celkově slabšímu, avšak za předpokladu že bude limitovat rozvoj naší osobnosti. Záleží pak na každém člověku, zda chce vkládat svou energii spíše do sebe či do společného vztahu.²⁵

Důležitou roli v pojetí přitažlivosti hraje také podobnost postojů a zájmů. Shody v tomto směru zásadně podněcují intenzitu pocitu, že daný protějšek se k nám dobře hodí. Děje se tak v největší míře při již zmiňovaném kontaktu skrze komunikační technologie. Při osobním kontaktu se významnost aspektu podobnosti snižuje, stále však přispívá k jisté uvolněnosti v komunikaci.²⁶

3.5 ZASNOUBENÍ A SŇATEK

Období snoubenectví se vyznačuje soužitím páru, který se ještě upevňuje v zásadních životních rozhodnutích, jako je otázka bydlení, profese, s čímž jde ruku v ruce rozdělení rolí v domácnosti, otázka potomstva a společné trávení volného času. Shoda v těchto oblastech je opravdu žádoucí a jejich včasné stanovení přispívá k vyhnutí se závažným konfliktům až v průběhu manželství.

Snoubenectví by mělo fungovat jako určitá komise, která přijímá a odmítá návrhy partnerů. Jeden z partnerů tedy druhému předloží určitý koncept z oblasti např. bydlení a ten druhý jeho návrh zváží, provede drobné úpravy a s připojením vlastního plánu předává zpět. Společně pak tento pomyslný dokument analyzují, diskutují a hledají schůdný závěr. Nyní jsme popsali jakousi cestu, kterou se partneři snaží dosáhnout určitého kompromisu, aby se ani jeden v manželství necítil být manipulován a tlačěn do událostí, které se mu nezamlouvají.²⁷

²⁴ WILLERTON, Julia. *Psychologie mezilidských vztahů*. 2012.

²⁵ WILLI, Jürg. *Psychologie lásky: osobní rozvoj cestou partnerského vztahu*. 2011.

²⁶ WILLERTON, Julia. *Psychologie mezilidských vztahů*. 2012.

²⁷ PLZÁK, Miroslav. *Dospělým vstup zakázán*. 2003.

Pokud mají partneři vyřešeny otázky týkající se manželství, mají ve většině jistotu, že průběh jejich vstupu do tohoto svazku, bude hladký. Mohou uzavřít sňatek. Podmínky, především pak ty právní, platného uzavření manželství jsme probírali již v první kapitole této práce. Nyní se podíváme na obecné pravdy, které se sňatkem přichází.

Rituály spojené se vstupem do manželství se napříč historií i různými kulturami liší. Historie uzavírání manželství u nás přinesla mnoho tradic, které se v průběhu celého obřadu stále udržují. Například nám tolik známé házení rýže na svatebčany, se běžně objevovalo na typických staročeských svatbách, kdy bylo svatebčanům přáno štěstí a v průběhu manželství plozené hodně dětí. Jiné rituály však měly ještě jiný význam. Z jejich průběhu se dá vyzorovat značné rozdělování rolí obou partnerů v manželství. Vzpomeňme si v této souvislosti na prosté přenášení nevěsty přes práh.

V dnešní době lze však od tradic vyzorovat i velký odklon. Vezměme v potaz fakt, že pokud si chtěl muž ženu namluvit, musel oficiálně požádat její rodinu o ruku této ženy. Takové námluvy se dnes běžně v podstatě nekonají. Plození dětí až po sňatku se dnes také nectí až s takovou přísností. Obecně dnes novomanželé nemusí být ani tolik závislí na ekonomické podpoře svých původních rodičovských rodin. Je to způsobeno tím, že se každý chce co nejdříve realizovat a postavit na vlastní nohy.²⁸

Pro lepší obrázek o dnešním přístupu ke sňatkům, lze využít také určité statistické údaje. Výzkumy ukazují, že ještě do nedávna se průměrný věk pro uzavírání prvních sňatků pohyboval mezi 20. a 25. rokem. Od roku 2008 se však tyto údaje posouvají výš dokonce o 5 let. Věkový průměr při vstupu do manželství tedy činí 25 až 30 let. Prodlužuje se ale i doba, kterou jsou lidé ochotni strávit ve společné domácnosti s partnerem, se kterým ještě nevstoupili do manželství. Celých 80 % respondentů připouští takové soužití po dobu čtyř let. K tomuto faktu lze přikládat takové důvody, jako je právě snaha ho osobní rozvoj, o vyšší stupeň vzdělání a o ekonomickou nezávislost.²⁹

²⁸ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2003.

²⁹ KATRŇÁK, Tomáš. *Na prahu dospělosti: partnerství, sex a životní představy mladých v současné české společnosti*. 2011.

4 MOŽNÉ NÁSTRAHY A KONFLIKTY V PRŮBĚHU MANŽELSTVÍ

Je třeba zabývat se všelijakými konflikty, které mohou v průběhu manželství nastat. Zmapování těchto temnějších zákoutí manželského života nám pomůže poskytnout materiál pro sestavení plánu sezení během manželských příprav.

Do manželství vstupujeme s jistými obavami, které později mohou parazitovat na daném soužití. Je třeba si tyto viry včas uvědomit, umět s nimi správně pracovat, abychom si je dokázali odůvodnit a následně vyvrátit. Takové viry vznikají z důvodu rozvíjejících se technologií, především pak těch komunikačních, dále z nenaplněných snů vyvolávajících pochybnosti, ale také z předešlých generací, které spíše než na životní štěstí kladly důraz na sílu a stabilitu. Tyto parazity představují sobectví, pochybnosti o nekonečné lásce a o stabilitě veškerých vlastních emocí, udržování náhradního plánu a separace partnera od původní rodiny.³⁰

VÝVOJOVÉ KRIZE

Negativní faktor v průběhu manželství a partnerství vůbec mohou tvořit tzv. vývojové krize. Tyto krize vychází z přirozeného budování vztahu a jsou spojeny s většími životními kroky. První takovou krizí se může stát stěhování do společné domácnosti, které partnery už zavazuje k utváření plánu pro další průběh vztahu. Druhá krize pak přichází s pocitem, že partnera už opravdu dobře známe a nemůže nás ničím překvapit. Jedná se o určitou znučenost a touhu po něčem novém. Třetí krize je nazývána jako prázdné hnízdo. Z tohoto označení již můžeme vytušit, že se jedná o opuštění potomků rodiny. Aby byly páry schopny tyto vývojové krize řešit, musí se nad svými pocity racionálně pozastavit a společně je prodiskutovat. Nejdůležitější nástroj pro zvládnutí takových situací představuje uvědomění si, že pocity, které vyvolaly velké životní změny, jsou naprosto přirozené a je dobré je naplno procítit. Potom leží vlastní zodpovědnost na každém, jak bude danou situaci řešit. Každý má možnost diskuze, návštěvy poradny, ale také v krajním případě odchodu od partnera.³¹

PŘÍLIŠ SILNÉ POUTO

Ačkoli se to může zdát neuvěřitelné, veliké riziko pro tvorbu konfliktů může představovat i příliš silná milenecká láska. Ta, jak známo, vyvolává přemrštěné emoční

³⁰ ZATTONI, Mariateresa a Gilberto GILLINI. *Křehké vztahy?: viry a antiviry v manželství*. Přeložila Helena TŮMOVÁ. 2018.

³¹ VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Průvodce partnerským vztahem*. 2008.

reakce, které mohou vést až k agresivitě vůči okolí. V takovém případě není výjimkou ani odvrát matky od dětí, či dokonce agresivita vůči nim, kterou se snaží udržet vztah se svým partnerem. Tyto události nám napovídají, že je třeba znát své vlastní emoce a nenechat se jimi nijak svazovat ani ovládat. Jednoduše řečeno, nikdo nesmí dovolit, aby se stal otrokem svých vlastních pocitů.³²

Nicméně je dobré si přiznat, že ona milenecká láska nakonec vždy zanikne. I to může být podnětem, který vyvolá určitou krizi. Romantickou lásku vnímáme nejvíce zezáátku vztahu, kdy vůči partnerovi pociťujeme velice silnou citovou a intimní náklonnost. Postupem času však tyto emoce opadají a partneři k sobě zaujímají více, řekněme, formální postoj. Dochází k řešení každodenních záležitostí, muž nemusí ženu dobývat tolik, jako dřív, čímž jeho touha po ní přirozeně klesá. Láska jako taková však nemizí a není nikterak oslabena.³³

ŽÁRLIVOST

Častým jevem objevujícím se v partnerském soužití je žárlivost. V začátku vztahu se žárlivost může zdát jako něco dobrého, dokonce snad romantického. Se vstoupením do manželství však tento pocit postupně opadá. V tomto období, je brána jako něco navíc, co mezi manželi nemá místo. Stává se totiž projevem egoismu, spíše než projevem opravdové lásky. Žárlivost je třeba společně diskutovat, najít její příčiny a odstranit její ničivé následky.³⁴

MANIPULACE

Manipulace spočívá v tom, že jeden člověk se snaží ovládat druhého, aniž by bral ohledy na jeho lidskou, životnou stránku. Nepočítá s jeho vědomím, či ho přehlídí a různě obchází. Často si manipulace ze strany druhého člověka nemusíme ani všimnout. Je tedy třeba znát fakt, že existují dva druhy manipulace – přímá a nepřímá. U přímé manipulace nás druhý člověk vyloženě tlačí do místa, kam nás chce dostat. Může tak ovládat naše názory, postoje i chování. Nepřímá manipulace má o něco mírnější postup. Takové ovládání druhého je převážně taktické a schovává se za ním vyšší plán. Toto chování nemusí být na straně manipulanta vždy vědomé. Proto je s jeho neutišitelnou touhou ovládat svět kolem sebe velice těžké pracovat. Vždy musíme vynaložit veškeré úsilí,

³² PLZÁK, Miroslav. *Jak dál?- u vás doma, ve vašem manželství*. 1999.

³³ PLZÁK, Miroslav. *Manželský svár: zvládnete-li manželský dialog, zvládli jste manželství*. 2011.

³⁴ FUMAGALLI, Giovanna a Davide BIOLLO. *Abeceda partnerského vztahu*. 2015.

abychom se manipulaci dokázali ubránit a následně pracovat na jistém kompromisu, které v touhách a postojích uspokojí oba partnery.³⁵

NEVĚRA

Široké téma v partnerském soužití tvoří nevěra. Ženě se daří odhalit nevěru svého protějšku na základě projevů jeho obranných mechanismů. Takové mechanismy se projevují na dvou úrovních. Muž se v prvním případě snaží vykompenzovat vlastní pocity viny, což vnímáme v příkladné péči o manželku i o děti. V druhém případě můžeme sledovat naprosto opačné, tedy značně nevládné chování. Při odhalení nevěry žena není ve většině případů schopná racionalizace a jedná velice impulzivně. To ovšem nepřispívá ke správnému řešení konfliktu, nýbrž ke konečnému rozpadu vztahu.³⁶

S ohledem na délku a důvody nevěry rozlišujeme její tři druhy. Dlouhodobý (paralelní) vztah má asi nejničivější účinek jednak z důvodu jeho délky, tak také z citové vazby, která při dlouhodobějším udržování poměru vzniká. Jedinec je vázán citovou složkou, která není nijak poskvrněna řešením běžných denních problémů. Dalším typem nevěry může být jednorázový zálet. Ten se vykazuje nejkratší dobou trvání bez citového zakotvení. Posledním druhem nevěry je pak opakovaný nezávazný flirt, který může mít dlouhodobější charakter, přičemž ke kontaktu dochází s více osobami. Poslední dva případy mohou být stejně devastační, a to především z důvodu náhodného odhalení druhým partnerem.³⁷

RODIČE

Další možnou překážkou v harmonickém soužití mohou být rodiče. Ač si to v párovém soužití většinou plně nepřipouštíme, jsme našimi rodiči ovlivňováni ve velké míře. Celkově rodičovská rodina zasahuje do našich současných vztahů opravdu zásadním způsobem. Rodiče pak mohou být samotným předmětem konfliktu s naším partnerem, dále se mohou nějakým způsobem zaplést do konfliktů, které současně řešíme, ale také v nich nemusí figurovat vůbec, v tu chvíli však představují překážku pro řešení různých svárů. Jejich snaha podpořit svého potomka v současné situaci, což je myšleno v té nejlepší možné rovině, může být ve výsledku až devastační. Je důležité si držet své rodiče v bezpečné vzdálenosti, aby nemohli zasahovat do našich vlastních rodinných záležitostí. Musíme se obrnit proti jejich radám a nenechat se jimi nijak ovlivňovat. Pak budeme moci

³⁵ KLIMEŠ, Jeroným. *Partneři a rozchody*. 2005.

³⁶ NOVÁK, Tomáš. *Na co se ptají ženy: o mužích*. 2013.

³⁷ VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Průvodce partnerským vztahem*. 2008.

řešit veškeré konflikty pouze z vlastního pohledu, který může být v takových situacích nejvíce přínosný.³⁸

ZÁVISLOSTI

Dále je důležité si jmenovat také boj s nejrůznějšími závislostmi jednoho z partnerů. Vedle násilí se zde objevuje i řada jiných rizik se závislostí spojených, proto je důležité s ní bojovat. Není žádným tajemstvím, že u mužů je alkohol více tolerován než u žen. Muži konzumují alkohol i na veřejnosti bez jakéhokoli podezření ze strany okolí. Pokud propadnou závislosti, bývají ženy velice trpělivé. Může to ovšem plynout z jejich obav o zachování rodiny. Pokud propadne závislosti žena, přestává postupně pečovat nejen o sebe, ale co hůř, o vlastní děti. Muž pak zvládá ženinu závislost řešit poněkud razantněji. V obou případech však musí partner závislého zakročit a zajistit mu léčbu. Toho se dá docílit pouze vytrvalostí, kdy musí být závislý správně motivován. Při odchodu partnera je tato motivace zásadně podkopána. Pokud se nastolí léčba a člověk je ochoten abstinovat, potřebuje už jen podporu nejbližší rodiny. Potom už je možné nad závislostí zvítězit.³⁹

NÁSILÍ MEZI PARTNERY

V souvislosti se závislostmi jsme zmiňovali i možnost násilí na partnerovi. 96% obětí domácího násilí tvoří ženy. Pro okolí je velice důležité tento problém odhalit, protože probíhá v tichosti a tzv. za zavřenými dveřmi. Rodí se zejména z psychického týrání, které následně může přerůst i do fyzické formy násilí. Žena bohužel ve většině případů týrání snáší a reaguje na něj trpně. Zřídka se mohou objevit i případy, kdy se předmětem týrání stává muž. Zde se jedná především o psychický nátlak. Obecně lze konstatovat, že oběti domácího násilí trpí velice nízkým sebevědomím, konání partnera si berou za svou vlastní vinu a má pocit, že je toto naprosto běžné i v jiných rodinách. Oběť násilí má tři možnosti. Může týrání dále snášet a věřit, že se celá situace změní. Dále má možnost partnera opustit. V posledním bodě může na partnera podat trestní oznámení. Realita je však velice smutná. Oběť většinou zůstává u prvního zmiňovaného bodu.⁴⁰ V této situaci může být přínosná právě informovanost potencionálních obětí o těchto situacích a jejich řešeních.

ROZVOD

³⁸ PLZÁK, Miroslav. *Manželská tonutí*. 2000.

³⁹ VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Průvodce partnerským vztahem*. 2008.

⁴⁰ VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Průvodce partnerským vztahem*. 2008.

Krajním případem v konfliktech a krizích se může stát rozvod manželů. Stává se tak v případech, kdy dochází k delšímu odloučení, kdy manželé na svůj vztah již zanevrou a nejsou schopni situaci řešit jinak. Dosavadní vztah nadále přetrvává v paměti, nicméně dochází k definitivnímu rozvratu. Partneři již nechtějí setrvávat v nefungujícím vztahu a obrací svůj pozornost na nový, snad spokojenější život.⁴¹

4.1 JAK SE S KONFLIKTY VYROVNAT

Stejně jako v manželské přípravě, budeme se i zde zabývat možným řešením nejrůznějších konfliktů mezi partnery či manželi. V přípravách, o kterých hovoříme, je důležité řešit problémy ještě před tím, než reálně nastanou. Věnujme tedy nějaký čas způsobům, kterými lze konflikty zvládnout.

Na začátek si dovolueme citovat Miroslava Plzáka, který se partnerským soužitím, potažmo konflikty a krizemi v něm, zabývá opravdu hluboce. V souvislosti s krizemi vyjadřuje jednu velice důležitou myšlenku, že *„jde o to, aby se nějaká bezvýznamná hádka, která za hodinu odletí oknem, nepovažovala za zhroucení manželství, a naopak aby se nepodcenilo to, co je vážné“*.⁴² Následně nám pro tyto případy servíruje návod, sestávající ze dvou bodů, díky kterým lze poznat, že je situace opravdu závažná. Prvním signálem je prostá absence stesku. To druhé, už závažnější znamení přichází, když se za partnerem vůbec nechceme vrátet. Netěšíme se na něj. Existuje zde určité pravidlo tří dnů. Pokud se podobné negativní pocity během tohoto času vytratí, nemusíme se jimi zpětně zabírat a bereme je jako přirozené. Pokud přetrvávají, můžeme tušit problém. V této chvíli se musíme pozastavit a zamyslet se, co může tyto pocity vyvolávat.⁴³ Tímto jsme nahlédli na varování, že se dostavila partnerská krize, kterou je třeba řešit.

Než se dostaneme k samotnému řešení konfliktů, upřesníme si ještě, jaké podoby mohou partnerské či manželské sváry mít. Rozlišujeme zde dvě oblasti, a to emoční a racionální. V soužití dvou lidí se tyto dvě složky střetávají a vzájemně se reflektují. Na naše rozumové vnímání určitých situací, či na naše momentální emoční rozpoložení, přichází od partnera vždy určitá zpětná vazba. Tyto složky mohou být v souladu, nebo se naopak mohou zcela rozcházet. Pokud je emoční a racionální stav obou partnerů opačný,

⁴¹ KLIMEŠ, Jeroným. *Partneři a rozchody*. 2005.

⁴² PLZÁK, Miroslav. *Manželská tonutí*. 2000. 1 s.

⁴³ TAMTÉŽ, 2000.

může nastat problém. Soužití se pak může, v nejlepším případě nutně musí, stát nekonečnou snahou o harmonizaci emoční a rozumové roviny obou partnerů.⁴⁴

Při řešení konfliktů a krizí je důležité počítat se zkušenostmi, které již partneři v minulosti nabrali. Tímto se hlouběji zabývá Kratochvíl, který tvrdí, že „*současné manželské konflikty se posuzují z hlediska opakování minulých konfliktů, z hlediska vzorců chování získaných v dřívějších emocionálně významných vztazích.*“⁴⁵ V řešení konfliktů musíme mimo jiné vycházet i z toho, že rodina může nás i partnera do značné míry ovlivňovat, i když už jsme se od ní fyzicky oddělili. Tento jev se zrcadlí právě v chování, které je silně propojeno s chováním rodičů.⁴⁶

Pokaždé, když člověk s někým buduje vztah, přičemž se s ním dostává také do různých konfliktů, musí si uvědomit, že neshody v párovém manželství jsou naprosto běžnou záležitostí. Abychom byli schopni se z nich vymanit s čistým štítem a nadále udržovat, či dokonce zlepšovat kvalitu vztahu, zamysleme se i nad pozitivní stránkou věci. Totiž že konflikty a krize, vyvolávající přemíru negativních emocí, jsou ve své podstatě paradoxně pozitivní. Potřebujeme je. Potřebujeme veškeré citové prožitky, které pro nás nejsou vždy příjemné. Jen s takovými chvílemi jsme totiž schopni naplno prožívat radostné chvíle, které nám vztah, potažmo celý život, přináší. Tímto se snažíme zdůraznit, jak je důležité umět se nad různé situace povznést a přijmout je jako nedílnou součást našich životů.⁴⁷

V této i v předchozí kapitole jsme se již zmiňovali o provázanosti minulé zkušenosti a současných naučených vzorcích chování, se kterými je třeba při budování vztahu počítat. Při řešení konfliktů je pak třeba brát ohled i na jiné faktory. Například na možnost, že jsme vztah postavili na chatrných základech, které se nyní dají snadno zbořit. V takovém případě je radno vrátit se do samotných začátků soužití a základové pilíře zpevnit.

Pokud dojdeme ke zjištění, že naše spory vychází z nesouladu mezi reálným a ideálním světem jednoho z partnerů, je nutné vymýtit veškerá přehnaná a nereálná očekávání od života. Pár si jako nová jednota musí vytvořit ideály nové, na které je schopen skutečně dosáhnout, a najít nové cíle a hodnoty, které budou oba společně ctít.

⁴⁴ PLŽÁK, Miroslav. *Jak dál-? u vás doma, ve vašem manželství*. 1999.

⁴⁵ KRATOCHVÍL, Stanislav. *Manželská terapie*. 2000. 13 s.

⁴⁶ TAMTÉŽ, 2000.

⁴⁷ PLŽÁK, Miroslav. *Jak dál-? u vás doma, ve vašem manželství*. 1999.

Nejdůležitější moment v manželství tvoří schopnost vůbec pojmenovat konflikty, které v daném momentě nastaly. Z tohoto bodu se lze odrazit a hledat příčiny vzniku sváru. Dále je třeba, aby partneři jeden druhého obeznámili o svém vlastním postoji v této situaci, a aby byli schopni jeden druhého pochopit a do jeho pohledu se vžít. Potom se dá konečně společně pracovat na závěrech, dalších postupech a finálních řešeních.⁴⁸

⁴⁸ KRATOCHVÍL, Stanislav. *Manželská terapie*. 2000.

5 OBECNÉ POJETÍ MANŽELSTVÍ Z POHLEDU KŘESŤANSTVÍ

Téma manželství z pohledu křesťanství považujeme za důležité zde otevřít z toho důvodu, že manželská příprava u nás v současné době probíhá právě pod dohledem církve. Budoucím manželům vštěpuje hodnoty, jejichž ctění z nich dělá dobré křesťany. Učí je víře a životnímu plánu a úkolu, který je z hlediska víry zásadní. Pro nás je tedy třeba se seznámit s tímto pohledem, abychom mohli dobře pochopit stavbu příprav na manželství, jak u nás v současnosti fungují.

Z církevního hlediska se manželství uzavírá za účelem výchovy dětí ve společenství víry, udržování křesťanských tradic a zvyklostí, ale také péče o již starší generace. V křesťanství je kladen důraz na mezigenerační vztahy. Sice se v Bibli nedohledáme žádného příkazu k uzavírání manželství, nicméně myšlenka potomstva se ve Starém zákoně objevuje nezdědka. Taková idea pochopitelně vychází z předpokladu manželského svazku, aby mohla být založena rodina. V Bibli se neopomíjí ani význam sexuality, jako základ pro plození dětí a právě téma milenecké lásky je jedním z ústředních motivů pro tvorbu vztahů.⁴⁹

Hledání partnera pro vstoupení do manželské svátosti je pro člověka největší přirozeností. Vycházíme z předpokladu, že dobrý křesťan zná Boží sdělení, které jasně říká, že muže a ženu stvořil k obrazu svému. Všichni tak sestávají z božské podstaty a jsou si před sebou i před Bohem rovni. Díky stejné podstatě přirozeně tíhnou k sobě. Z toho vyplývá, že manželství je něco Bohem chtěného.⁵⁰

Pokud však nahlédneme do listu apoštola Pavla, zjistíme, že z jeho pohledu je vstup do manželství do jisté míry brán jako odklon od Boha. Tvrdí, že založení rodiny nutně vede k zabývání se věcmi světskými. Od manželství ovšem neodrazuje. Říká, že je manželství a péče o potomstvo ve své podstatě správné a nevede nutně k úplnému odklonu od náboženství. Nicméně největší význam přikládá právě zachování počestnosti tak, aby nebyla nikterak poskvrněna oddanost Bohu.⁵¹

V církvi je bráno manželství jako trvalé soužití muže a ženy. Často se hovoří o nepřípustnosti rozvodů. Toto téma je však v Bibli popisováno různě. V Markově evangeliu je formulován přímo zákaz rozvodu pro oba protějšky. Pavlovo hlásání pak rozvod

⁴⁹ OPATRŇY, Aleš. *Otázky rodiny ve světě a v církvi*. 2017.

⁵⁰ Jak katolická církev chápe manželství - Vira.cz, křesťanství. Vira.cz, křesťanství [online]. Copyright © 1998 [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: <https://www.vira.cz/texty/knihovna/kapitoly/1-jak-katolicka-cirkev-chape-manzelstvi>

⁵¹ AMBROS, Pavel. *Evangelium pro rodiny dnešní doby*. 2014.

připouští z toho důvodu, že udržování manželství za nesouhlasu jedné strany, nemůže být přínosné. Ježíš říká, že v takovém případě se rozvod stává přípustným. Následný další svazek jednoho z dosavadních partnerů však není akceptovatelný.⁵²

Zůstaňme ještě u Ježíšova pohledu na manželství a rodinu, který se jeví jako nadmíru příznivý. Z jeho konání a slov lze vycítit, že v životě lidském bere rodinu jako úplný základ, což jde vyčíst z jeho označování Boha jako otce a jeho následovníků jako syny a dcery. Dá se říci, že toho spojení rodiny a víry pokládá za zásadní. Opačný pohled nám ovšem naskytá úplně jiný postoj. Onu pozemskou, chcete-li světskou, rodinu řadí až za zájem víry. Vybíjí dokonce její následovníky, aby v případě potřeby opustili své rodiny a přiblížili se tak věčnému životu.⁵³

Základ církevního manželství stojí na projevení skutečné lásky vedené pastoračním procesem. Pro prohlubování lásky a celkové budování a udržování svazku je víra brána jako nezbytná. Pozemská láska je brána jako Boží dar, kterého se nám dostává skrze jeho milost, pokud ctíme jeho samého v celé jeho nadpřirozenosti.⁵⁴ Církevní právo však prakticky existuje a nesmíme ho opomíjet. Má totiž za úkol především chránit jedince před nějakým podvodem. Toto právo má několik podmínek. Manželský svazek může uzavřít pouze muž a žena, z nichž alespoň jeden je katolíkem, pokud již nesetrvávají v jiném manželství, či tomuto svazku nepředcházela rozvod. Dále musí být přijmutí svátosti manželské zcela dobrovolné. Obě strany musí tento svazek brát jako nerozdělitelný. Finální podmínku pak tvoří přijmutí úkolu plození dětí. Pokud se až v průběhu manželství dojde ke zjištění neplodnosti manželů, svazek stále trvá.⁵⁵

V současném pojetí se křesťanský manželský svazek definuje především třemi hlavními hledisky. Jsou jimi věrnost, definitivní trvalost a otevřenost životu, tedy budování další rodiny. Větší závaznost než v občanském svazku je v církevním svazku vnímána z toho důvodu, že je v první řadě brán jako svazek s vírou v Boha. Tato dvě spojení, tedy občanské a církevní, však nejsou striktně oddělována jako něco zcela odlišného. Křesťanský obřad je pouze jakousi nástavbou na přirozenou svatbu mezi mužem a ženou.

⁵² OPATRŇÝ, Aleš. *Otázky rodiny ve světě a v církvi*. 2017.

⁵³ ŠOLTÉSZ, Štěpán. *Kristus a rodina*. 1990.

⁵⁴ GRANADOS, José, Stephan KAMPOWSKI a Juan José PÉREZ-SOBA. *Nová pastorační péče o rodiny: průvodce podle Amoris laetitia: doprovázení, rozlišování a začlenění*. 2017.

⁵⁵ OPATRŇÝ, Aleš. *Příprava na manželství*. 2018.

Musíme také zmínit, že samotný křest tvoří jakousi smlouvu, která zavazuje k pozdějšímu uzavření manželství a jeho naplnění.⁵⁶

Aby mohlo manželství vzniknout, musí oba protějšky projevit vlastní vůli. Tedy rozhodnout se o společné cestě životem. Toto rozhodnutí je opravdu zásadní a lemuje cestu, která vede až k pohlavnímu soužití partnerů, tedy k manželství. S cílem uzavřít manželství vyplývají na povrch různé aspekty, které ukazují druhou osobu v pravém světle. Ukazují se různé plány, životní touhy, záliby atd., které by měly být víceméně v souladu s ideály druhého. Tato shoda však nemusí být bezpodmínečně postavena na základech společné víry, jak by se mohlo zdát. Víra je však ve svazku manželském vnímána jako velice přínosná. V této souvislosti narážíme na tvrzení, že rodinný život bez znalosti Ježíšova učení postrádá určitý vyšší smysl, zatímco věřící lidé dokáží ve vztahu vypořádat Boží záměr a co víc, milost.⁵⁷

Nejdůležitější aspekt pro uzavření manželství představuje přítomnost lásky. Dle veršů svatého Pavla má láska několik nezbytných bodů. Jmenujme si shovívavost, dobrosrdečnost, vlídnost, velkorysost, možnost odpuštění, důvěra, naděje a v neposlední řadě trvalost. Do lásky pak nepatří vychloubačnost, žárlivost, ale ani násilí, především vnitřní. Jen s plněním těchto podmínek je možné dosáhnout čisté lásky.⁵⁸

Ani v církevním pojetí není opomíjen psychologický a sociologický význam naplňování manželských a rodinných úkolů, stále je však zastřešen náboženskými rituály, ačkoli ve stále menší míře. Většinu takových rituálů si přejímáme z původní rodičovské rodiny a sami je předáváme dalším generacím, jsou ale také ve velké míře stanovány kulturním prostředím. Veškeré tradice a rituály nám umožňují držet si odstup od uspěchanosti dnešní doby a dosáhnout klidných momentů naplněných hlubších významů života.⁵⁹

Do manželství lidé vstupují jako dvě samostatné složky. Aby došlo ke správnému naplnění smyslu manželství, musí se stát naprostou jednotou. Sobeckost nemá v manželském svazku své místo. Není proto přípustný individualistický přístup a vyzdvihování vlastního dobra nad dobro páru. Takový přístup by nutně vedl ke zvětšující

⁵⁶ BURGUN, Cédric a Bénédicte LUCEREAU. *Co kdybychom se vzali?: jak poznat, že jsme připraveni*. 2017.

⁵⁷ ŠOLTÉSZ, Štěpán. *Kristus a rodina*. 1990.

⁵⁸ FRANTIŠEK. *Láska v manželství: výklad Velepísně lásky ve 4. kapitole exhortace Amoris laetitia*. 2017.

⁵⁹ AMBROS, Pavel. *Evangelium pro rodiny dnešní doby*. 2014.

se separaci a s velkou pravděpodobností i k rozvodu. Oba protějšky se musí proti takovému efektu bránit tím, že si uvědomí, že se z celého svého nitra chtějí darovat tomu druhému.⁶⁰ Jedná se o jakési zřeknutí se narcismu, které si v sobě neseme od předchozích generací. Paradoxně je k dosažení tohoto cíle prospěšné uvědomění, že je člověk schopný žít samostatně a nelpět na náklonnosti druhého. Jen tak je možné se oprostít od zahleděnosti do vlastních problémů při jejich řešení a moci tak společně sdílet veškeré situace. Nejzásadnější podmínkou je ale láska k Bohu, která nám jistým způsobem umožňuje milovat druhé.⁶¹

Manželství, potažmo rodina poskytuje zázemí životu církve. Úkolem rodiny je žít v souladu s křesťanskými zásadami a tradicemi a tyto ctít v přítomnosti Ducha svatého. Rodina, jako základní článek církve, se stává hlasatelem víry. Manželé mají za úkol učit víře své potomky a pomoci jim tak na jejich cestě životem.⁶²

Důležité hledisko v pojetí současného manželství tvoří také ekonomická situace, na kterou je kladen stále větší důraz. Lidé se ekonomii nechávají svazovat do takové míry, že pro ně může být dokonce důležitější než rodinný život a mohou dojít do bodu, kdy jsou ochotni se raději zřeknout možnosti výchovy dětí. I tento přístup může být převálcován tradičními křesťanskými hodnotami, které by měly být ve svátosti manželské naplňovány.⁶³ Zde se vracíme k samotnému rozvoji rodiny, která má sílu stabilizovat základ církve. K takové stabilizaci lze dojít díky péči o zdravé rodinné vztahy, díky kterým je možné překonávat nejrůznější životní zkoušky. Dále může být nástrojem pro upevňování křesťanských základů v rodině tolerance rozdílností mezi členy rodiny, které utvářejí rodinu v celé své podstatě. Dalším takovým přínosným krokem může být také přijímání nových výzev a začátků, aby bylo opakovaně odkrýváno určité souznění.⁶⁴

Církev klade veliký důraz na pastorační péči o manželství a rodiny. Na tuto péči a pomoc nahlíží jako na Boží pomoc rodinám, jejichž povoláním je ctít Boha a Kristovo učení. Manželskou lásku a rozvíjení rodiny pak bere jako nekonečnou svátost.

⁶⁰ MELINA, Livio, ed. *První roky manželství: pastorační doprovázení v tomto krásném a náročném období*. 2017.

⁶¹ OPATRŇÝ, Aleš. *Příprava na manželství*. 2018.

⁶² OPATRŇÝ, Aleš. *Otázky rodiny ve světě a v církvi*. 2017.

⁶³ AMBROS, Pavel. *Evangelium pro rodiny dnešní doby* 2014.

⁶⁴ OPATRŇÝ, Aleš. *Příprava na manželství*. 2018

V manželské lásce vidí obrovskou milost a smíření. Jen skrze lásku v sobě lze naléznout stránku, kterou se člověk může nejvíce přiblížit Bohu.⁶⁵

⁶⁵ AMBROS, Pavel. *Rodina - světlo v temnotě světa: eschatologická východiska k četbě současné diskuze o manželství*. 2015.

6 PŘÍPRAVA NA MANŽELSTVÍ

V této kapitole se budeme zabývat manželskou přípravou tak, jak u nás probíhá v současné době. Přípravy na manželství jsou uskutečňovány pomocí různých institucí, které má pod svou záštitou církve. V přípravách se pak páry zaměřují na církevní sňatek a na rodinné soužití, které ve velké míře ovlivňuje právě víra.

Přípravy na manželství u nás probíhají především po vzoru, který vytvořili manželé Nicky a Sila Leeovi. Právě Nick je anglickým knězem, který spolu se svou manželkou zabývá manželstvím, a společně připravují příručky, podle kterých takové přípravy probíhají. Snoubencům pak pomáhají vybudovat pevné základy, na kterých lze manželství postavit, pomáhá jim správně komunikovat a řešit konflikty, udržovat jejich vzájemnou lásku a neopomíjejí ani intimní stránku manželského soužití.⁶⁶

Příprava na manželství u nás spočívá především v dialogu. V dialogu mezi mužem a ženou, kteří chtějí přijmout svátost manželskou. V těchto přípravách se učíme postoji křesťanství, které manželství chápe jako společné prohlubování vztahu k druhému člověku a k Bohu samotnému.⁶⁷ Názory na uskutečňování manželských příprav se mohou různit. Vzhledem k tomu, že v průběhu sezení se probírají problematická témata, která se zúčastněných párů nijak netýkají, může se celá záležitost zdát zbytečná. Opak je však pravdou. Řešit konflikty a problémy až ve chvíli, kdy reálně nastanou, může být mnohdy až příliš pozdě. Právě tato příprava je absolvována za cílem ustálení ve vlastních názorech a učení se možným vzorcům chování v krizových situacích s dostatečným předstihem. Přispívají tak stálosti manželství a přípravy na něj jsou v tomto směru nezbytné.⁶⁸

Manželská příprava je stanovena třemi základními cíli, které by si měl pár osvojit. Prvním takovým stavebním kamenem je vůbec teoretická znalost manželství se všemi jeho zásadami, obsahy a tradicemi. Druhý krok představuje aplikace těchto poznatků na konkrétní manželství, do kterého chceme vstoupit a ověřit si tak, zda by mohlo splňovat podmínky pro naplnění tohoto svazku. Poslední třetí složku pak tvoří schopnost našeho nitra dojít ke svobodnému rozhodnutí k uzavření manželství.⁶⁹ Samotnou přípravu na manželství vykonává více křesťanských středisek a mohou se mezi sebou lišit. Obecně je

⁶⁶ *Manželské večery: [jak vybudovat celoživotní zdravé manželství : příručka ke kurzu].* 2004.

⁶⁷ OPATRŇÝ, Aleš. *Příprava na manželství.* 2018.

⁶⁸ Jak katolická církev chápe manželství - Víra.cz, křesťanství. Víra.cz, křesťanství [online]. Copyright © 1998 [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: <https://www.vira.cz/texty/knihovna/kapitoly/1-jak-katolicka-cirkev-chape-manzelstvi>

⁶⁹ BURGUN, Cédric a Bénédicte LUCEREAU. *Co kdybychom se vzali?: jak poznat, že jsme připraveni.* 2017.

ale spojují otázky lásky, sexuality, řešení konfliktů, výchovy dětí a Božího plánu ohledně manželství.⁷⁰

Je nutno konstatovat, že informace o manželských přípravách u nás jsou obtížně dohledatelné. V souvislosti s psáním této práce musíme poukázat na pouze řídké řady publikací, které se tímto tématem zabývají. Tento fakt nás utvrzuje v potřebě vytvořit nový koncept manželských příprav a především informovat veřejnost o možnosti tyto přípravy absolvovat a připravit se na budoucí život, který většinu z nás čeká.

70 Příprava na manželství - popis programu SNOUBENECKÁ SETKÁNÍ V RODINĚ [online]. [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: <http://snoubenci.ascczech.cz/?a=1&b=59&id=1644>

7 ŠETŘENÍ POHLEDU SNOUBENCŮ NA MANŽELSKÉ PŘÍPRAVY

7.1 VYMEZENÍ VÝZKUMU, JEHO METOD A CÍLŮ

Tento výzkum byl zaměřen na sběr a analýzu informací o názorech snoubenců na manželské přípravy. Otázky šetření byly zaměřeny vůbec na hodnoty stabilního manželství. Snoubenci tedy vypovídali o potomcích, rodinném zázemí, ekonomické situaci rodiny, faktorech ovlivňujících manželskou stabilitu atd. Důležitou součástí šetření pak tvořila otázka povědomí o možnostech příprav na manželství. Celý výzkum nám tak měl napomoci k návrhu manželských příprav tak, jak je u nás v současné době neznáme. K tomuto návrhu by nám měl napomoci komplexní pohled na determinanty stabilního a spokojeného manželství, který nám podali respondenti prostřednictvím jejich odpovědí.

Celé šetření probíhalo v období od února do dubna 2019. Pro výzkum jsem vyhledávala zasnoubené páry. Snoubenci se v době šetření pohybovali ve věkovém rozmezí 24-32 let, byli bezdětní a neprošli si žádným předchozím manželstvím. Každý z párů již sdílel společnou domácnost. Data byla nashromážděna ve spolupráci s šesti heterosexuálními páry. Čtyři z těchto párů pocházely z Kladna, jeden z Berouna a jeden z Plzně.

Pro výzkum byla použita kvalitativní metoda šetření formou polo-standardizovaných rozhovorů. Důvodem volby právě této metody byl záměr, který spočíval ve shromáždění co nejpřesnějších informací na malém výzkumném vzorku. Celé rozhovory byly částečně strukturovány 21 otázkami týkajícími se manželství. Pro základní informace o daných párech jsem zvolila dvě uzavřené otázky. Zbytek rozhovoru pak utvářely otevřené otázky, které byly dále rozvíjeny pomocí otázek doplňujících. Díky osobnímu kontaktu zde byla možnost upřesnění respondenty nepochopených otázek, což vedlo k hladkému průběhu komunikace, která měla za výsledek opravdu přesný a ucelený soubor dat o zkoumané problematice. Před šetřením byli respondenti vždy informováni o rázu celého výzkumu a o průběhu rozhovoru, který je čeká. Každý jeden rozhovor byl pak zaznamenán na nahrávací nařízení, k čemuž všichni respondenti dali své svolení.

Cíle šetření jsme stanovovali tak, aby bylo později možné utvořit kvalitní návrh pro metodiku manželských příprav. Počet respondentů tvořících výzkumný vzorek je pro kvalitativní výzkum dostačující, jsme si však vědomi toho, že není možné je zcela zobecnit. Můžeme však konstatovat, že šetřením byla získána významná data pro další práci s tímto tématem.

1. Jaký je současný pohled snoubenců na stabilitu manželství?
2. Jaké je povědomí o manželských přípravách u nás?
3. Jak si páry představují průběh manželských příprav?
4. Jaká by byla motivace pro (ne)absolvování příprav na manželství?

7.2 PREZENTACE A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT

Otázky, které byly párům pokládány, se dají rozdělit do pěti základních kategorií. Nyní všechny otázky a jimi získaná data představíme a rozebereme. Všechna autentická data přepisujeme tak, jak byla vyslovena, a to včetně veškerých gramatických pochybení.

I. ZÁKLADNÍ INFORMACE O JEDNOTLIVÝCH PÁRECH

1. Jaký je váš věk?

Údaj o věku je v každém výzkumu nezbytný. Náš výzkum byl cíleně zaměřen na podobnou věkovou skupinu, přičemž je důležitý také věkový rozdíl obou partnerů. Cílem šetření pak bylo získat ucelený pohled jedné skupiny v populaci, která se pohybuje v podobné životní fázi.

Pár č. 1

Ženě bylo 25 let, muži takéž.

Pár č. 2

Ženě bylo 27 let, muži v tomto páru 25 let. Věkový rozdíl tedy činil 2 roky.

Pár č. 3

Ženě v tomto páru bylo 27 let, muži 32. Věkový rozdíl činil 5 let.

Pár č. 4

Ženě bylo 24 let, muži bylo 30 let. Věkový rozdíl byl tedy 6 let.

Pár č. 5

Ženě bylo 27 let, muži 29. Věkový rozdíl činil 2 roky.

Pár č. 6

Ženě bylo 24 let, muži bylo 26 let, věkový rozdíl činil 2 roky.

2. Jaké je vaše náboženské vyznání?

Zde všichni respondenti bez výjimky odpověděli, že jsou ateisté. Tato otázka představovala ve výzkumu zásadní význam. Tato práce pojednává o přípravách na manželství. Přípravy u nás probíhají prostřednictvím církve. Cílem této práce je navrhnout novou metodiku oproštěnou od stávajícího modelu příprav. Bylo tedy důležité zjistit, zda jsou respondenti křesťané, či nám zde předloží jiný pohled na manželství, které není touto vírou vázáno.

3. Jaká je délka vašeho vztahu?

Otázka o délce vztahu má za úkol nám přiblížit určitý průměr délky nesezdaných partnerských soužití. Odpovědi v tomto šetření se ovšem různí a nelze tak dojít k určitějším závěrům.

Pár č. 1 = 6 let

Pár č. 2 = 1 rok

Pár č. 3 = 10 let

Pár č. 4 = 5 let

Pár č. 5 = 1 rok

Pár č. 6 = 2 roky

4. Jaké byly okolnosti zrodu vašeho vztahu?

Tato otázka byla respondentům pokládána za účelem hlubšího proniknutí vůbec do podstaty jednotlivých párů, což zahrnuje právě důvody zrodu vztahu. Jedná se především o určité sympatie, faktory, které pár svedl k sobě a o zasazení do celkového kontextu.

Pár č. 1

Žena: „*My jsme byli kamarádi, co měli jiný partnery. Takže já jsem chodila s Matesovým kamarádem a von chodil s mojí kamarádkou. O a pak, když to nějak krachlo, tak jsme chodili ven s partou no a pak to nějak vzniklo.*“

Muž: „*No první co, tak jsme se spolu vyspali.*“

Pár č. 2

Žena: „*To se takhle Štěpa jednou opil, a pak mě vzal tancovat a tak to vzniklo.*“

Muž: „*V baru, když jsem byl nalitej.*“

Pár č. 3

Žena: „*My jsme byli původně kamarádi. Potom došlo k nějakému úletu a dostali jsme se do vztahu. Zezačátku to bylo takový otevřený, ale pak už to byl normální vztah.*“

Muž: „*Jinak bych to neřek.*“

Pár č. 4

Žena: „*Já jsem pracovala na pojišťovně a jednou ke mně přišel jako muj klient. No ještě ten večer mi napsal na facebook a vykal mi. Nějakou dobu jsme si jen psali, protože jsme byli oba zadaný. No ale do měsíce jsme se nějak rozešli, nezávisle na sobě. Já to nemohla zkousnout, odstěhovala jsem se do Plzně a on tam za mnou začal jezdit..*“

Muž: „*No a já jak jsem tam za ní jezdil, tak to tak jako přišlo a po třech měsících se za mnou odstěhovala na Kladno.*“

Pár č. 5

Žena: „*Seznámili jsme se na jednom plese.*“

Muž: „*No po tom plesu jsme si právě začali psát, postupně se vídat, až to dospělo sem.*“

Pár č. 6

Žena: „*Neradi to říkáme, al seznámili jsme se na internetu.*“

Muž: „*No jo, tam jsme se našli, já jí pak jednou pozval ven, na pivo, ono šla a pak už to nějak bylo. Jsme se vídali dál a nějak to vplynulo prostě.*“

Jak lze vyčíst z odpovědí, všechny páry mají svůj vlastní specifický příběh. Při rozhovoru bylo vidět, že na doby vzniku vztahu vzpomínají všichni rádi. Nicméně mě zaujalo, že ve větší míře se vztah nerodil přímo osobní komunikací, ale prostřednictvím technologií. Při upřesňujících otázkách ohledně konkrétních sympatií se odpovědi v první řadě odvolávali především na fyzickou přitažlivost partnerů.

5. Žijete ve společné domácnosti?

Všechny z dotazovaných párů již žijí ve společné domácnosti. Všichni sdílejí domácnost poměrně krátkou dobu. Z těchto údajů lze usuzovat, že doba soužití přímo zasnoubených párů, tedy takových párů, které v dohledné době plánují uzavřít sňatek, může být ve většině případů podobně dlouhá. Přímou v tomto šetření je taková doba soužití od půl roku do dvou let. Celkový rozdíl společného soužití mezi páry činí tedy jeden a půl roku.

Pár č. 1 = 16 měsíců

Pár č. 2 = 4 měsíce

Pár č. 3 = 10 měsíců

Pár č. 4 = 23 měsíců

Pár č. 5 = 6 měsíců

Pár č. 6 = 7 měsíců

6. Z jakého důvodu jste začali uvažovat o svatbě?

Odpovědi na tu otázku se výrazně nelišily. Jednou zajímavostí je, že všechny ženy odpovídaly shodně, a to tak, že byly požádány o ruku. Muži pak upřesňují okolnosti, které je přiměly o svatbě uvažovat. Důvody se v případě tohoto šetření dají rozdělit do třech kategorií, které jsou mezi páry naprosto vyrovnané, což lze vyčíst z následujícího grafu. Vzhledem ke shodným odpovědím ze strany žen pod touto otázkou uvádíme pouze informace, které nám poskytly muži.

Pár č. 1

„My stavíme, jako domeček, tak mi to přišlo takový logický.“

Pár č. 2

„Nevim, prostě to tak jako vyplynulo. Cejtíl jsem to tak. Prostě jsem o tom začal uvažovat, přišlo mi to jako dobrej nápad. Nevim, jak to říct jinak.“

Pár č. 3

„Už jsme spolu dost dlouho, loni jsme si pořídili barák, splácíme spolu hypotéku, tak mi to přišlo jako takovej další rozumnej krok.“

Pár č. 4

„Myslím si, že to ten vztah posune dál. Taky je to takový lepší pro pozdější budování nějakýho rodinnýho zázemí, pro děti je to lepší a tak.“

Pár č. 5

„Já jí mam rád tolik, že jsem to prostě chtěl udělat. Připadá mi to správný.“

Pár č. 6

„Už spolu i bydlíme, tak mi to přišlo rozumný. Ono to asi tak vyplyne přirozeně.“

II. Fungování vztahu

Tato série otázek je propojena záměrem spočívajícím v poznání fungování daného vztahu na základě životních hodnot, rozdělení rolí ve vztahu, ekonomické stránce, ale i schopnost projevení lásky. Odpovědi nám mají pomoci utvořit si představu o tom, jak se současné páry projevují uvnitř vztahu a jakou oblast ve vztahu považují za důležitou. Opět se jedná o cenné informace, díky kterým bude možno vytvořit opravdu přínosnou metodiku pro manželské přípravy.

7. Shodujete se v pohledu na životní hodnoty?

Tato otázka byla párům pokládána, aby se páry utvrdily ve vzájemné shodě. Na tuto otázku všichni odpověděli, že v životních hodnotách se skutečně shodují. V průběhu dalších otázek se tato odpověď dále upřesňuje.

8. Do jaké míry se ve vašem vztahu objevuje láskyplná forma komunikace?

Schopnost vzájemně si vyznávat lásku je neoddělitelnou součástí jakéhokoli vztahu. V našem širokém okolí můžeme pak pozorovat fakt, že tomuto faktoru je přikládán mnohem větší význam právě zezáčátku vztahu, později tendence takové komunikace klesá. Tato otázka byla do rozhovoru zařazena z toho důvodu, aby se šetřením zjistilo, zda je tento předpoklad oprávněný, či se jedná o jakýsi mýtus a není třeba se jím dále zabývat. Délka vztahů mezi našimi partnery se pohybuje od jednoho roku, do deseti let. Lze tedy předpokládat, že jistý rozdíl by se zde mohl objevit.

Pár č. 1

Žena: *„Já si myslím, že u nás je to v porovnání s okolím docela v nadměře, ale není to takový to veřejný projevení citů, ale že si doma řeknem, že se máme rádi, že se pohladíme a takhle.“*

Muž: *„Já jí dělám třeba i takový nárazový překvapení. Třeba myslím, že jak jsem přines i ten prstýnek, tak to nečekala, ale i jinak se snažím jí překvapovat.“*

Pár č. 2

Žena: *„Třeba že ho miluju, to mu říkám první já, on mi to řekl za celou dobu asi tak pětkrát první. Poprvý to teda řekl on, ale jinak to většinou říkám první já a odpověď „já tebe“ mě občas úplně uspokojuje. Ale to že se třeba neoslovujeme jménem, ale nějak hezky, jako „lásko“, „zlato“, to je furt.“*

Muž: *„Já myslím, že dobrý.“*

Pár č. 3

Žena: *„Ta moc nefunguje. Po těch letech jsme na sebe spíš oba drzí, víc si dovolujeme a spíš se peskujeme. Na začátku vztahu to bylo trochu jinak.“*

Muž: *„Ono záleží na situaci. Když se jedná opravdu o vážnou událost, tak oba umíme být mírní, vnímaví a naslouchaví. Denisa víc. Ale oba jsme vlastně v pohodě, usměvaví a tak.“*

Pár č. 4

Žena: *„My si hodně píšeme, protože já jsem pryč dopoledne, Michal je ryč odpoledne, takže se vidíme večer a hodně jsme přes sociální sítě. Ale pak když se vidíme osobně, tak je to takový, přivítáme se pusa, objetí, občas si spolu zablblnem jako humorem.“*

Muž: *„Samozřejmě, i když si přes ten den píšeme, tak to není tak, že se pak vidíme a nemáme si co říct. Samozřejmě jsou někdy dny, když chcem oba jen čumět na tu telku a být oba na tom svém telefonu.“*

Pár č. 5

Žena: *„Řekla bych ž v míře 95-100%. Při každé možnosti si lásku vyznáváme ať už slovně, nebo nějakým dotykem.“*

Muž: *„Mluvíme spolu hezky, jsme jako pár a zároveň jako kamarádi.“*

Pár č. 6

Žena: *„Podle mě dost. Dokážeme si říct, že se máme rádi, pohládit se, pořád se venku vodíme za ruce a tak.“*

Muž: *„Hodně.“*

9. Máte ve vztahu rozdělené role?

Tato otázka úzce souvisí s tradičním pojetím rodiny, které je u nás zakořeněno již po několik generací. V současné době je však kladen veliký důraz na genderovou vyváženost, což se už z předpokladu projevuje v samotném jádru rodiny. Otázka dělení rolí mezi partnery zde tento jev nepotvrzuje ani nevyvrací. Z odpovědí je znatelné, že většina

respondentů se snaží role nijak nerozdělovat. Zajímavé však je, že tak hluboce zažité fungování rodiny, je obtížné změnit. Jak si můžeme všimnout, většina párů rozděluje své role alespoň podvědomě, řekněme automaticky. V souvislosti s cílem práce, tedy s návrhem metodiky manželských příprav, byla tato otázka kladena proto, aby si partneři mohli uvědomit jistý rozpor mezi vlastním přesvědčením a chováním. Vědí-li, že nechtějí nijak ve vztahu rozdělovat své role, ale děje se tak samovolně, dochází k určitému rozporu, který může dále vyvolávat konflikty. V manželských přípravách by tedy mohlo být přínosné se tímto problémem zabývat.

Pár č. 1

Žena: „*Já jsem takovej tako mluvič, takovej řešitel a on spíš jako koná.*“

Muž: „*Ted' s tou stavbou, tak ona třeba vyřeší ty věci kolem, co se má udělat a já to řeším, volám lidem a tak. Asi i v tom vztahu to tak je.*“

Pár č. 2

Žena: „*Jako jo, v nějakých domácích pracech se střídáme. On teda víc pere, víc než já. Třeba ve vaření se střídáme a tak.*“

Muž: „*Muž-žena. To jinak tozdělit nejde.*“

Pár č. 3

Žena: „*My to máme rozdělený. Jára jako chlap zařizuje věci kolem baráku, papírování a tak. A já jako ta ženská se staram o úklid a vaření.*“

Muž: „*Pak ale co se týče nějaký celkový péče o domácnost, zvířata, různý placení, to děláme společně.*“

Pár č. 4

Žena: „*Snazíme se je nemít.*“

Muž: „*Vždycky to tak nějak rozdělený lehce je. Já se víc staram o zahradu, Verča třeba o tu domácnost. Já se jí snažim třeba v tý domácnosti pomáhat.*“

Pár č. 5

Žena: „*Podle mě ne.*“

Muž: „*My to asi nějak nerozdělujeme. Každý dělá, co je zrovna třeba.*“

Pár č. 6

Žena: „*Já se upřímně snažím. Mam zažitej takovej ten staromódní pohled na fungování rodiny. A i jsem si to tak přebrala, že chci, aby měl doma uklizeno, navařeno a už nemusel doma po práci dělat tyhle ženský práce.*“

Muž: „*Mně to rozdělování rolí vadí. Nevim, proč bych neměl luxovat a tak. Takže se snažím pomáhat.*“

10. V čem spočívá stabilita vztahu?

V této otázce páry prezentovaly jejich mínění o stabilitě vztahu obecně. Dále jim byla položena otázka na stabilitu konkrétně v jejich vztahu. V odpovědích uvádím shodu mezi jejich pohledem obecně a konkrétním fungováním jejich vztahu. Nejčastěji se však objevují odpovědi jako je důvěra, humor, pochopení, láska, společné zájmy, komunikace.

Pár č. 1

Žena: „*Vzájemná důvěra.*“

Muž: „*Vzájemný pochopení svých zájmů, koníčků a celkovýho chování toho druhýho.*“

Pár č. 2

Žena: „*V komunikaci, ve společnejch zájmech, trávení společně času. A asi se nesmíš s tím člověkem rozcházet v nějakých zásadních životních postojích.*“

Muž: „*Spočívá to asi i v tom, čím si ten pár všim projde. Že nás to všechno jakoby spojí.*“

Pár č. 3

Žena: „*Podobnej humor, láska. My se pořád milujeme, i když si to nedáváme tolik najevo.*“

Muž: „*Je to daný hlavně dýlkou vztahu.*“

Pár č. 4

Žena: „*Důvěra, schopnost spolu komunikovat, vycházet si vstříc, mít stejnej smysl po humor.*“

Muž: „*Umět řešit problémy, ale neřešit kraviny. Že se třeba nepohádáme, když neumeju nádobí. Pak si i stejný zájmy. Taky máme i společný zájmy, u nás je to ta hudba.*“

Pár č. 5

Žena: „*Důvěra, porozumění.*“

Muž: „*Souhlasim s důvěrou, porozuměním, pak je rozhodně důležitá společná láska a štěstí.*“

Pár č. 6

Žena: „*Asi důvěra, pochopení, láska. To je asi hlavní. Ale ve finále je toho určitě víc.*“

Muž: „*Taky tolerance, kompromis. Nevim, co bych dodal ještě. Asi musí bejt i legrace*“

11. Jakou důležitost přikládáte ekonomické situaci ve vztahu, v rodině?

Tato otázka přinesla velice překvapivé odpovědi. Ačkoli jsme v teoretické části uváděli, že je pro ženy mnohem důležitější ekonomická situace muže, než pro muže. V tomto šetření se toto tvrzení neukázalo být až tak jednoznačné.

Pár č. 1

Žena: „*Určitě bych nechtěla vychovávat děti v nějaký chudobě, takže určitě chci počkat na správnou chvíli, kdy tu rodinu vybudovat, abychom měli zázemí a byli na tom finančně tak, že tomu dítěti dopřejeme. Nemusíme bejt žádný movitý, aby měl nejlepší všechno, ale aby se to dítě mělo dobře.*“

Muž: „*Pro mě to je dá se říct zásadní. Fakt bych chtěl, abysme se měli dobře.*“

Pár č. 2

Žena: „*Ne až tak velkou. Podle mě i z mála se dá žít a jsou důležitější i ty ostatní hodnoty.*“

Muž: „*Velkou. Já si prošel obojím, A prostě vim, že když peníze jsou, tak je to lepší a když ne, tak je to horší.*“

Pár č. 3

Žena: „*Pro mě je důležitý, jen aby to bylo z obou stran vyrovnaný. Aby platby a tyhle věci probíhaly společně.*“

Muž: „*Ať chceme nebo ne, je to důležitý. A dělám všechno, abysme se měli dobře.*“

Pár č. 4

Žena: „*Člověk chce dobře zajistit jak sebe, tak hlavně to dítě v mezích nějakých ožností.*“

Muž: „*Velkou.*“

Pár č. 5

Žena: „*Já jsem zvyklá z původní rodiny na nějaký standard a ráda bych si ho udržela i dál.*“

Muž: „*Velkou. Samozřejmě chceme, aby naše rodina byla dobře zabezpečená, naše děti mohly chodit na různé kroužky, byly spokojený a měly hezký dětství. Ne abychom si mohli dovolit jim koupit sotva chleba ke svačině.*“

Pár č. 6

Žena: „*Já osobně byla vychovávána tak, abych byla skromná. Vždycky jsme dostala všechno, co jsem chtěla nebo spíš potřebovala. Ale vim, že celkově pro rodinu jsou důležitější jiný hodnoty.*“

Muž: „*Moc velkou ne.*“

III. Rodinné zázemí

Tato oblast v našem šetření nám měla ukázat, jaký pohled mohou mít současné páry na rodinu, její fungování, rodinné hodnoty, zda se v těchto názorech shodují a přemýšlí o budoucnosti.

12. Z jakého rodinného zázemí pocházíte?

Pár č. 1

Žena: „*Máme oba celý rodiny, nemáme rozvedený rodiče.*“

Muž: „*Všechno dobrý.*“

Pár č. 2

Žena: „*Oboje rodiče jsou rozvedený.*“

Muž: „*Třeba moji rodiče, i když jsou rozvedený, tak spolu vycházej dobře. To třeba u Lucky se nesnesou vůbec.*“

Pár č. 3

Žena: „*Mam rozvedený rodiče a celkově to není dobrý.*“

Muž: „*U nás je to dost komplikovaný. Nemáme dobrý vztahy.*“

Pár č. 4

Žena: *„Naši jsou rozvedení. Rozvedli se, když by byly asi tři. Ale vycházeli spolu v rámci možností dobře.“*

Muž: *„Já pocházel z úplný rodiny. Všechno bylo naprosto v pořádku. Jen si vybavuju z dětství na takový divoký období mého otce, kdy rád bumbal, ale moc si to nepmatuju. Pak mu máma pohrozila, že buď rodina neb rozhod, tak si vybral rodinu a teď je to v pohodě.“*

Pár č. 5

Žena: *„Moji rodiče se rozvedli, když mi bylo deset. Zůstala jsem s mámou, ale bydleli jsme ve stejný vesnici, co muj otec asi do čtrnácti. K tátovi jsem jezdila, kdy jsem chtěla.“*

Muž: *„Já jsem z kompletní rodiny, všechno bylo v klidu.“*

Pár č. 6

Žena: *„Mam kompletní rodinu. Matně si vzpomínám, že se rodiče na chvílku rozešli, když jsem byla malá. Ale zase se k sobě rychle vrátili a asi musím přiznat, že mi dělají dobrou vzor.“*

Muž: *„Rodiče jsou spolu, nikdy jsem ani nezaznamenal problém.“*

13. Jaký je váš pohled na fungování rodiny?

Tato otázka měla přiblížit ten nejobecnější pohled párů na chod rodiny, její hodnoty, na plánování budoucí rodiny atd. Opět jsou tyto odpovědi ve zbylém okruhu dovysvětleny u dalších otázek.

Pár č. 1

Žena: *„My jsme oba rodinně založení, byly jsme v tom i vychovávány, že to hlavní, co je, není kariéra nebo ty movitý věci, ale právě rodina a ten blízký kruh.“*

Muž: *„To my máme oba stejně.“*

Pár č. 2

Žena: „Co se týká rodinných vztahů, to máme oba jiný z naší zkušenosti. Ale pak se v pohledu na tu jakoby naši budoucí rodinu scházíme. Chceme jako rodina vycházet, respektovat se a respektovat i další členy rodiny.“

Muž: „My se o tom dost bavíme a plánujeme. A je to fakt stejný, že je to pro nás dost důležitý, rodinu v budoucnu chceme. Hlavně aby vztahy byly v pohodě.“

Pár č. 3

Žena: „Taky když budou nějaký problémy, mluvit o nich.“

Muž: „Ta rodina by měla bejt vyrovnaná, důvěřovat si, fungovat jako celek.“

Pár č. 4

Žena: „V rodině je důležitá určitě komunikace, říct si, že se maj rádi. Pak už se rodina odráží na vztahu těch dvou lidí, jak spolu vychází, důvěra, nedůvěra a tak.“

Muž: „Myslím si, že pokud vycházej rodiče spolu, tak má pak dítě daleko lepší rodinný zázemí, pak se s ním i líp komunikuje. A na tý komunikaci to asi stojí všechno.“

Pár č. 5

Žena: „Je důležitý trávit čas společně, věnovat se jeden druhýmu, v budoucnu i dětem, nebát se říct pravdu komukoli z rodiny, protože všechno má svoje řešení.“

Muž: „Já vim, že je ve vztahu i v rodině pak důležitý dělat kompromisy, odměňovat se a hlavně mít společný zájmy.“

Pár č. 6

Žena: „Já mam vzor rodiny, kde je všechno v pořádku, kde funguje komunikace, věříme si...“

Muž: „To je stejný jako v tom vztahu, jak už jsem zmiňoval. Ta rodina bude fungovat, když budou ty její členové schopný udělat nějaký kompromis, tolerovat se, věřit si.“

14. Chcete převést hodnoty z vaší původní rodiny do vaší rodiny budoucí? Popřípadě jaké?

V souvislosti s dvěma předešlými otázkami se zde ptáme na rodinné hodnoty. Tentokrát na takové hodnoty, které přichází z rodiny původní. V manželských přípravách se pak budeme moci zabývat jakýmsi kompromisem mezi již prožitým vzorem fungování rodiny a jakýmsi ideálem, který může člověka provázet při budování vlastního rodinného zázemí.

Pár č. 1

Žena: *„Já bych nechtěla něco z jejich rodiny. Naše rodina je taková hodně rozlitaná a má kamarády a pořád někde lítá. No a třeba Matesovy rodiče jsou pořád doma, budují si ten domeček, maj to tam krásný, ale zase niam nechoděj, návštěvy si nezvou a tak.“*

Muž: *„To máme asi stejný, že na ten výlet rádi jedeme spolu, s kamarádama se vídáme.“*

Pár č. 2

Žena: *„Ne, vůbec nic. Jen chci svému dítěti dopřát, co chce nebo spíš potřebuje, tak jsem to měla, ale konkrétní hodnoty vůbec.“*

Muž: *„Chtěl bych bejt jako táta. Dobře tu rodinu zajistit.“*

Pár č. 3

Žena: *„Hodnoty přebrat nechci.“*

Muž: *„Spíš nám ukázali, čemu se vyvarovat, tak to si asi převezmu a nedovolím to.“*

Pár č. 4

Žena: *„Já bych si vzala výchovu jeho táty. Takovou ráznou. A je vidět, že to k něčemu bylo.“*

Muž: *„Určitě některý hodnoty za mě jo. Docela se to říká a vidím, že je to pravda, že jak se k tobě rodiče chovaj obecně, tak potom to dítě přebírá, jen nějakou část a přibírá si k tomu*

svoje já. Takže když není rodina vyloženě rozvrácená, tak si ty hodnoty přebíráš automaticky. Třeba z výchovy dětí bych si něco převzal“

Pár č. 5

Žena: „Já nechci budovat rodinu tak, jak to dělali moji rodiče. Chci si to postavit celý sama podle sebe.“

Muž: „Já myslím, že každý žije sám za sebe a podle sebe si tvoří nějaký hodnoty a zásady. Se svojí rodinou to spojovat nechci.“

Pár č. 6

Žena: „Chci přebrat výchovu a celkové chod domácnosti. Podle mě to u nás bylo nastavený správně.“

Muž: „Výchovu. My to máme oba i takový podobný, jak jsme byly vychovávány a podle toho, jak se bavíme, to vypadá, že to tak budem praktikovat i my.“

15. Sdílette společný názor na výchovu dětí?

Na tuto otázku opět všechny páry odpověděly shodně a to tak, že společný názor na výchovu dětí sdílejí. Opět se tedy ukazuje, že o životě budoucím se mezi sebou jednoznačně baví, plánují spolu a dochází ke společným závěrům už teď. Toto může být opět přínosem pro budování nových manželských příprav.

IV. Negativní stránka manželství

Z hlediska návrhu metodiky příprav na manželství, k čemuž tato práce spěje, je tato oblast pro výzkum naprosto nezbytná. V manželských přípravách se mají probírat právě problémy, které mohou v průběhu manželství nastat. V další sérii otázek se tedy seznámíme s tím, jak páry, které se zúčastnily tohoto výzkumu, řeší konflikty v jejich vztahu, zda si jsou vědomy toho, jaké problémy v manželství mohou nastat a zda je důležité se o nich bavit již s předstihem.

16. Po jaké době vztahu nastaly první konflikty, pokud nastaly?

Tato otázka jako první v šetření otevírá negativní otázku partnerského a manželského soužití. Do výzkumu byla zařazena z toho důvodu, aby se samy páry zamyslely nad tím, zda se u nich už v této chvíli objevují nějaké konflikty. Další otázky se zaměřují na samotné řešení konfliktů u konkrétních respondentů.

Pár č. 1

Žena: *„Na začátku.“*

Muž: *„Třeba po roce toho vztahu.“*

Pár č. 2

Žena: *souhlasí s tvrzením partnera*

Muž: *„Já nevím, třeba po třech měsících.“*

Pár č. 3

Žena: *„Hned ze začátku. To se řešila otázka lásky a věrnosti ze strany Járy.“*

Muž: *„No ono se to časem obrátilo a řešilo se to na opačný straně.“*

Pár č. 4

Žena: *„Vždycky přijdou první neshody, když se sestěhujou lidi do společný domácnosti. Ale to byly u nás spíš neshody než konflikty.“*

Muž: *„Ale jo konflikt se taky objevil. To bylo třeba kolem čtvrtýho roku vztahu.“*

Pár č. 5

Žena: *„Proběhla občas výměna názorů, ale to nepovažuji za konflikty.“*

Muž: *„Konflikty jako takový jsme asi ještě neměli.“*

Pár č. 6

Žena: „*Nevim, jestli je to tím, že spolu nejsme až tak dlouho, nebo máme prostě štěstí, ale konflikty asi ne.*“

Muž: „*Nenastaly.*“

17. Pokud nastane konflikt, jak ho řešíte?

Tato otázka měla přiblížit obraz toho, jak páry v našem šetření konflikty řeší, zda se jimi vůbec aktivně zajímá, zda jsou lidé v páru schopni nějakého kompromisu, zda se umí o problémech bavit atd. Otázka se netýká páru č. 5 a páru č. 6, které výše uvedly, že se konflikty v jejich vztahu nevyskytují.

Pár č. 1

Žena: „*Nejdřív blbě, jako impulzivně, že je v tom moc emocí, ale pak po vychladnutí si sedneme a probíráme to.*“

Muž: „*Já to řeším až dýl. Ona Káťa o tom potřebuje mluvit, já si to v sobě musím nechat spíš rozležet. Pak když už je velkej problém, tak nakonec přijdu. Ale jak říkám, nejdřív to musím sám vstřebat.*“

Pár č. 2

Žena: „*Ta asi jako mlčíme, a když už je to hodně přes čáru, tak se pohádáme. Spíš z mojí strany, protože Štepa se nehádá.*“

Muž: „*Neřeším. On to pozná, že to nebudu řešit, že budu zticha. Nemam to rád. Nebudu se hádat, nebudu se rozčilovat.*“

Pár č. 3

Žena: „*Docela se hádáme, pak to pročistí vzduch. Nikdy není k hádce daleko.*“

Muž: „*Denisa si dost stěžuje, já většinou nemam náladu to poslouchat, pak se musíme zákonitě pohádat.*“

Pár č. 4

Žena: „*Já mlčím, on křičí. Tak se pak musím uklidnit a ta atmosféra nějak odejde.*“

Muž: „*Různě. Ale on se postupně člověk učí, jak ten druhý reaguje, jak má sám reagovat, a pak si člověk víc uvědomí, kde i sám udělal chybu a řeší se to pak o dost líp. Třeba ona už teď tolik nemlčí, já nekřičím a je to lepší.*“

Jak lze vypožorovat z odpovědí, každý z párů má jiný styl řešení konfliktů. Z toho lze dojít k závěru, že u tvoření návrhu metodiky manželských příprav, bude nutné klást zásadní důraz na individuální přístup k jednotlivým párům, dokonce k jednotlivým klientům samostatně.

18. Je pro vás důležité řešit konkrétní problémy již s předstihem, tedy v době, kdy ještě reálně nenastaly?

Otázka, kterou se zabýváme zde, je opravdu pro manželské přípravy skutečně zásadní. Díky ní je možné nahlédnout do představ párů o řešení potencionálních problémů s předstihem. Díky otázce lze zjistit, zda páry o takové řešení, dost možná zásadních životních situací, stojí. Z následujících odpovědí lze postavit pevné základy pro efektivní manželské přípravy.

Pár č. 1

Žena: „*My třeba tu ekonomiku řešíme tím, že teď stavíme ten barák, takže to je tokový že jsme si museli říct, kdo kolik bere, kolik kam dá peněz a tak, to máme vyřešený. Ale třeba tu výchovu, bavíme se o tom, ale ne nějak konkrétně.*“

Muž: „*No, to ani ne.*“

Pár č. 2

Žena: „*Asi ne. Hlavně kdybych měla pocit, že nějaký problémy nastanou, tak bych do toho vztahu ani nešla.*“

Muž: „*Ne. Já řeším problémy, až když nastanu.*“

Pár č. 3

Žena: „*Co se týče vztahu, tak asi ne. Ale zase to nějak necháváme, ale samo se to někde ukáže, nějak vyvrcholí, což asi taky není dobrý.*“

Muž: „*Řešíme s předstihem asi tu finanční stránku, to je podle mě důležité. Ale jinak taky ne.*“

Pár č. 4

Žena: „*Já si myslím, že v manželství nikdy nevíš, co se může stát. Ne jenom s tím druhým, ale i sám se sebou. Třeba najdeš jiný životní směr, takže si s ním přestaneš rozumět, ale to nedokážeš odhadnout.*“

Muž: „*Tak ono ne vždy se dá něco předpokládat a přemýšlet dopředu, ale když nějaké jednotlivce přemýšlí dopředu, co by se mohlo stát a jaký by to mohlo mít následky, tak si myslím, že se na to dá připravit. Ale ne na všechno.*“

Pár č. 5

Žena: „*Není, nemyslím si, že bych nad tím měla přemýšlet s předstihem, když tomu věřím a chci to.*“

Muž: „*Na co přemýšlet nad tím „co kdyby“.*“

Pár č. 6

Žena: „*Asi ne přímo a nějak účelně, ale podle mě člověk, když se chce s tím druhým už brát, tak jasně, že řeší věci, co v tom manželství nastanou, tomu se asi nedá vyhnout.*“

Muž: „*Jo, když už člověk plánuje ten budoucí život, tak myslí i na ty špatné věci. Ale neřešíme to spolu. Já to řeším spíš nějak v sobě a sám sebe utvrzuju.*“

Tyto odpovědi nám daly mnoho. Lze si zde všimnout jisté rozmanitosti mezi jednotlivými odpověďmi. Jak si můžeme všimnout, pro někoho není vůbec důležité řešit problémy s předstihem, ale vždy si připouští, že nějaké problémy mohou nastat. V tomto ohledu mohou být manželské přípravy opravdu přínosem. Předpoklad konfliktu či určité

nepohody lze očekávat v podstatě vždy a naši respondenti si to prokazatelně uvědomují. Úlohou příprav na manželství má pak být jakési seznámení klientů s problémy, které s sebou manželský život vleče, aby tak došlo alespoň k možnosti zamyšlení se nad nimi. Člověk, který je takového zamyšlení schopný, pak může sám zhodnotit, jaké situace je schopen přijmout a zvládnout, aniž by uškodil onomu svazku, či přinejmenším sám sobě.

Objevují se zde i odpovědi, ve kterých je zájem o zabývání se potencionálními problémy naprosto zřejmý. V takovém případě nelze vyvrátit přínos manželských příprav, které mohou každému odkrývat různé způsoby řešení náročných situací. Následně lze tak může pár hledat společná východiska, ventilovat vlastní názory na dané situace a utvářet vzájemně kompromisy.

19. Co může lidi v současnosti odrazovat od manželství?

Zde se snažíme opět poukázat na běžné problémy s manželstvím spojené. Díky této otázce lze zjistit, zda si páry před svatbou uvědomují i záležitosti, které mohou hovořit proti manželství. I takový pohled je pro návrh metodiky manželských příprav důležitý. Pracuje totiž s obavami, které může každý přirozeně prožívat před uzavřením manželského svazku.

Pár č. 1

Žena: *„Je to asi spíš moderní se takhle nevázat.“*

Muž: *„Chlapi maj podle mě pocit, že přicházej o svobodu. Nebo takhle to slýchám. Že se ostatní bojí toho závazku.“*

Pár č. 2

Žena: *„Podle mě se můžou bát rozvodu. Třeba je pak těžší si dělit majetek, že se budou muset dohodnout. Zatímco když nejsi ve sňatku, tak jeden může prásknout dveřma a jít.“*

Muž: *„Nechápu to, nevím proč. Ale přijde mi, že se to zase docela vrací. Že se víc berou lidi.“*

Pár č. 3

Žena: *„Dnešní doba. Asi se na manželství už tolik nelíbí.“*

Muž: *„No, je to asi moderní, lidi nemají potřebu se svazovat.“*

Pár č. 4

Žena: *„Určitě špatnej příklad v rodině nebo i čistě v okolí.“*

Muž: *„Nevěra, nedůvěra.“*

Pár č. 5

Žena: *„Lidi si vzájemně moc nevěří a nechávají se hodně ovlivňovat druhýma, a to je pak může držet zpátky.“*

Muž: *„Svoboda. Lidi jsou radši sami se sebou. Asi je to i sociálníma sítěma, že lidi koukají na druhý a jsou i radši, když se rozchází. A ten odchod je takhle jednodušší. Vezmeš si svoje věci a neřešíš nějaký papírování a tak dál.“*

Pár č. 6

Žena: *„Naopak se poslední dobou setkávám spíš s tím, že se lidi berou hrozně moc. Asi je to i tím věkem, že jsme prostě v tom věku, kdy se lidi obecně berou nejvíc. Ale většinou nad tím podle mě nikdo nepřemejšlí. Proč by do toho třeba neměl jít. Je to jistota.“*

Muž: *„Z toho chlapskýho hlediska asi lidi nechtějí přijít o svobodu. A mají strach se svázat s jedním člověkem na celý život. Že třeba jim něco uteče.“*

20. Jaké mohou být příčiny rozpadu manželství?

Pár č. 1

Žena: *„Nevěra třeba, pak si myslím, že nepochopení nějakých těch věcí, co na začátku vztahu nevyplývají“*

Muž: *„Určitě nevěra, nebo i změna momentální situace, když se třeba narodí dítě, tak může dojít k neshodám ohledně výchovy. Nebo pak i třeba ta ekonomická stránka.“*

Pár č. 2

Žena: *„Nevěra.“*

Muž: *„Někdo jinej.“*

Pár č. 3

Žena: *„Nevěra, lži, nějaká rodinná krize.“*

Muž: *„Může vyprchat zamilovanost, nastat nějaký finanční problémy, nevěra.“*

Pár č. 4

Žena: *„Nevěra učitel. Ale taky záleží, z jakýho je to důvodu. Jestli je to třeba chyba v komunikaci, že třeba přestáváš milovat toho druhýho, nebo to uděláš v opilosti.“*

Muž: *„Nevěra. Ale taky se to dá asi odpustit.“*

Pár č. 5

Žena: *„Ztráta důvěry.“*

Muž: *„Asi se může nashromáždit tolik menších problémů, že jich je fakt moc a oni to pak nejsou schopný řešit, tak jsou radši od sebe.“*

Pár č. 6

Žena: *„Nevěra, nedůvěra, vymizí láska, s dětma problémy.“*

Muž: *„Kdyby mě podvedla, to bych nedal.“*

V odpovědích se s naprostou převahou jako příčina rozpadu manželství objevuje nevěra. Právě tento poznatek může tvořit jeden z bodů manželských příprav.

V. Manželské přípravy

Tato část se zaměřuje přímo na informovanost párů o možnosti absolvování manželských příprav. Dále se zabývá tím, jakou představu mají páry o průběhu takových příprav, o jejich významu a v čem by mohla spočívat jejich motivace v jejich návštěvě.

21. Do jaké míry jste informováni o přípravách na manželství?

Pár č. 1

Žena: „Ted' jsi mě úplně zaskočila. Já nevím, jak to myslíš.“, „Já se s tím nikdy nesetkala. Ale my máme pastora, kterej nás bude oddávat a ted' se docela bojím, že tímhle budeme muset projít. Ale zase chápu, že to může mít svůj význam. Po někoho. Ale já bych asi nešla. Podle mě je důležitý, jak si to ty dva nastavěj mezi sebou a musí to bejt asi automatický. Že bych si já osobně nenechala takhle radit asi.“

Muž: „Neslyšel jsem o tom. Ale jestli tím budeme muset projít s tím pastorem, tak se tomu asi bránit nebudu. Podle mě to nemůže bejt na škodu. Když jsou si ty dva jistý, že to chtěj udělat a patřej k sobě, tak se asi nemusej bát, že by přišli na něco, co ted' nevědi. A když přijde pár, co si je vědom svého problému, tak to aspoň vyřeší ted' a jde do toho manželství v klidu. Tak to asi není úplně blbý.“

Pár č. 2

Žena: „Já vůbec. Já jediný co vim, tak když se někdo chce brát v kostele, tak vzhledem k tomu, že ona je nějak křtěná, tak že ten přítel musel chodit na nějaký, nevím, jak se tomu vůbec říká, ale na nějaký prostě zkoušky nebo něco takovýho, ale jako za normální civilní sňatek nevím, že by něco takovýho bylo. Takže když příprava, tak asi z toho důvodu, aby se mohl někdo vzít v kostele, ale to pro nás asi nemá význam.“

Muž: „Nevím. Ne. Ani se na to připravovat nebudu.“

Pár č. 3

Žena: „*Informovanost skoro nulová. My se nijak nepřípravujeme. Jen v rámci těch běžnejch záležitostí, který řešit prostě musíme. Jak už jsme se bavili třeba o těch financích. Ale jinak nevim, asi ani nemáme potřebu.*“

Muž: „*My se osobně účelně o tom nijak neinformujeme. Akorát máme nějaký známý, o si tím procházej, tak občas od nich něco máme, že právě tam řešej hodně tu sexuální stránku, což mi teda přijde v našem vztahu naprosto zcestný. Chápu, že pro ty pobožný to může bejt důležitý, ale pro nás? Nevim, dál se tam asi řeší ty peníze, děti a tak. A to si všechno řešíme sami doma. Na to nepotřebujeme nikam chodit.*“

Pár č. 4

Žena: „*Já v tom význam vidim, protože jsem viděla pořad, kde jakoby jsou natáčený páry po nějakou dobu toho manželství a je tam přímo vidět, jak zezačátku je všechno skvělý, jak jsou zamilovaný, ale pak třeba po deseti letech jsou úplně jinde. Takže vim, že ten posun tam je a minimálně je dobrý si to uvědomit a připravit se na tu změnu.*“

Muž: „*Něčim takovým prošel vlastně náš soused. On nebyl křesťan, nebyl nijak křtěnej a bral si slovenku křesťanku. A aby si jí mohl vzít a mít svatbu v kostele, tak on musel projít nějakým takovým kurzem i s ní, aby se tam mohli vzít a musel tam slíbit, i odepsat, že potom svoje dítě budou vychovávat v tý víře. Tak to je asi podobný.*“ „*Ono ten kurz by měl asi význam, kdyby se dohodlo manželství, jak to dřív bejvalo, že jo, že se v určitým věku dva vzali, aniž by se znali, a pak by měl ten kurz smysl. Ale takhle, když je to založený na vlastní volbě, tak osobně nevim, co by mě donutilo tam jít. A myslim, že třeba se tam může člověk rozhodnout, že si toho druhýho nevezme, Jenomže je možný, že kdyby na ten kurz nešel, tak by spolu třeba dál byli.*“

Pár č. 5

Žena: „*Neptam se nikoho, jak to v Manželství chodí. Podle mě to v partnerství žádná velká změna není. Přece se nikoho nebudu ptát, jak to v manželství chodí nebo si nechávat radit. Já chci žít svůj život a život toho druhýho, ne život druhejch, když je každej jinej, každej máme jiný problémy a jinej pohled na věc.*“

Muž: „*Nikdy jsem o tom neslyšel. Že se může člověk připravit na manželství. To podle mě není možný. Podle mě se nedá říct, kde se co stane a vyřešit to teď a pak už mít jakoby hotovo. Stejně se stanou věci, který člověku vyrazej dech a může se na ně připravovat stokrát. Nedělal bych nic takovýho.*“

Pár č. 6

Žena: „*Já už o tom slyšela od bejvalýho přítele. Jeho brácha tím procházel. Mně to přišlo hrozně zajímavý. Jako fakt chodil domu s takovýma věcma, co tam řešili, že mi to přišlo super. Něco na nic, ale ve finále proč ne. Já bych do toho i šla. Ale tam to bylo fakt dost spojený s tou vírou a to jde mimo mě. Asi je fajn si ujasnit co a jak v budoucnu. Třeba, nevím, je to asi morbidní, ale bavit se i o tom, jak by se řešil potrat nebo něco takhle podobnýho. Nebo kdyby přišli lidi přímo s tím, co je osobně trápí a to se s někým probralo.*“

Muž: „*Já o tom právě slyšel jen od ní. A asi se mu to úplně nelíbilo. Zrovna ten potrat. Proč to budu řešit. To je něco, co si ani nechci představovat. Nikdy. A jinak se bavíme o tom, jak to bude v budoucnu. Ale asi bych nepotřeboval někam chodit.*“

V této části se dozvídáme, že informovanost vůbec o existenci manželských příprav je mezi páry velice omezená. Respondenti tohoto výzkumu v první řadě odpovídají, že o žádné takové možnosti neví, a až při delším hovoru zjišťují, že o něčem podobném se doslechly ze svého okolí. Nejedná se však o žádné konkrétní informace. K celé záležitosti pak většina respondentů zaujímá spíše skeptický postoj. Odrazuje je především fakt, že přípravy v dnešní podobě probíhají v režii církve. Při pokládání doplňujících otázek zjišťujeme, jak by podle nich manželské přípravy mohly vypadat a zda by jich sami využili. Respondenti odpovídali s jistou nedůvěrou v přínos těchto příprav.

Tato zjištění nás však nijak neodrazují od významu tvorby nového konceptu manželských příprav. Naopak považujeme za důležité přípravy dostat do hlubšího povědomí společnosti, aby tak mohli lidé získat nový pohled na ně. Aby zjistili, že se nemusí jednat pouze o jakési učení víry, ale že se mohou zabývat skutečnými hrozbami, které by se pro ně jednou mohly stát reálnými. Dále se páry, které se chystají vstoupit do manželství, mohou v rámci takových příprav utvrdit v tom, že daný krok opravdu chtějí udělat, aby mohly přijmout odpovědnost za toto rozhodnutí. Snoubenci si dále mohou urovnat vlastní životní hodnoty a priority a mohou si stanovit různé cíle a cesty, kterými k nim dospět.

8 SHRNU TÍ A NÁVRH METODIKY PŘÍPRAVY NA MANŽELSTVÍ

V této kapitole budou shrnuta data z uvedeného výzkumu a budou využita pro naplnění cíle této práce, tedy pro návrh metodiky manželských příprav. Data získaná od šesti párů, které mají v úmyslu vstoupit do manželského svazku, jsou v ohledu na tento cíl práce opravdu přínosná. Celé šetření bylo koncipováno tak, abychom dokázali uchopit hodnoty, které současné páry považují po vstupu do manželství za důležité. Tyto hodnoty představují klíčové východisko pro vytvoření přínosné metodiky manželských příprav. Abychom totiž mohli sestavit efektivní plán takových příprav, musíme se zaměřit na zásadní momenty, rozhodnutí, ale také na jisté konflikty, které do manželství bezpochyby vstupují.

Otázky, které se týkaly hodnot, ať už v partnerském nebo manželském vztahu, odkrývaly více či méně shodný pohled partnerů na ekonomickou stránku rodiny, na výchovu dětí, na důležité ukazatele spokojeného manželství a na celkové fungování rodiny, a to v subjektivním pohledu každého z respondentů. Musíme zde konstatovat, že tento pohled se mezi respondenty nijak zásadně neliší. Liší se však od našich očekávání, která se odvíjela také od teoretické části této práce. Například otázka ekonomické situace rodiny nás vyvádí z přesvědčení, že tato hodnota je rozhodující zejména pro ženy. Šetření ukázalo, že tuto problematiku považují za zásadní především muži v každém z párů.

Ve většině oblastí se, co se týče hodnot, vždy oba z párů ve velké míře shodují. Mají například stejný názor na výchovu dětí a na celkový chod domácnosti, na rozdělení rolí ve vztahu, ale také třeba na ukazatelích stability vztahu.

Zvláštní pozornost však byla věnována také konfliktům, které mohou v průběhu soužití nastat. Zde je nutno si povšimnout značné souhry mezi partnery. Z šetření je patrné, že každý v páru ví, jak se jeho partner chová a jak různé záležitosti vnitřně prožívá. Dále si jsou respondenti vědomi problémů, které před manželstvím i vněm, mohou nastat. Tázání se však těmito problémy nechtějí zabývat, pokud zatím reálně nenastaly. Tento poznatek nás přivádí k cíli práce, a to k návrhu metodiky příprav na manželství.

V šetření se dozvídáme, jaký postoj zaujímají současné páry k manželským přípravám. Tento postoj je zpočátku velice skeptický. Je to způsobeno pouze nízkou informovaností o takových přípravách, která sahá pouze k povědomí o vlivu církve, který je v současné době v takových přípravách zásadní. V průběhu rozhovorů se však dostáváme k informaci, že někteří z respondentů, by na danou manželskou přípravu přistoupili. Z jejich výpovědí je

však patrná nedůvěra k náboženským institucím. Přípravy by tedy měly být od nich odpoutány a měly by spíše než návod na spokojené manželství představovat pouze rozmluvu o manželství obecně, která by jejich účastníky utvrdila v kroku, který se chystají udělat.

Při sestavování návrhu metodiky pro manželské přípravy budeme vycházet z poznatků získaných šetřením. Plán založíme na již zmiňovaných vztahových hodnotách, na dosavadním průběhu vztahu a na konfliktech, které ve vztahu přicházejí. Návrh bude rozdělen do pěti základních tematických okruhů.

Prvním zásadním bodem pro návrh metodiky by mělo být zvýšení obecné informovanosti o manželských přípravách. Jak jsme zmiňovali v teoretické části, manželské přípravy u nás v současné době probíhají pouze za režie církve. Snoubenci se tak připravují na budoucí manželský svazek, který je definován křesťanskou vírou, a který představuje také nástroj pro plnění Božího záměru. Pro člověka, který není nijak nábožensky zainteresován, nemůže být jádro těchto příprav přínosné. Proto je třeba zbudovat návrh pro přípravy nové, veřejně přístupné a po všech stránkách efektivní. Přípravy by tedy měly být v nejvyšší míře individuální, cílené na dnešní společnost a na problémy, které s sebou současná doba nese, a dále by se měly oprostít od vlivu církve. Pokud takový koncept vznikne, bude samozřejmě zapotřebí rozšířit o něm povědomí v populaci. V první řadě by tedy měl mít informační úlohu, kdy se člověk bude moci dozvědět o přínosu, který je mu schopný tento koncept dát, aby se mohl svobodně rozhodnout, zda přípravu podstoupí a přijme tak plnou zodpovědnost za své rozhodnutí, tedy za vstup do manželství a za konání v něm. Nejzákladnější informování o manželských přípravách by mohlo probíhat v podobě přednášky, prezentace.

Další bod v našem návrhu bude představovat urovnání vztahových a manželských hodnot mezi snoubenci. Bude tedy třeba uchopit takové hodnoty, které partneři považují za zásadní. Zmiňovali jsme již lásku, otázku důvěry, výchovu dětí, finance, pracovní činnost obou z partnerů, roli v domácnosti atd. V této části by měli oba partneři dbát na potřeby vlastní i na potřeby svého protějšku a společně dojít ke kompromisu, který je bude po dobu manželství provázet. Ujasnění těchto hodnot by mělo vést také k ujištění, že partneři chtějí do manželství právě s tímto protějškem vstoupit. Měli by si také uvědomit, jaké všechny závazky na sebe berou a zda jsou schopni tento, i když přirozený, nápor ustát a přijmout zodpovědnost za své chování a za vlastní štěstí.

Zvláštní pozornost v tomto návrhu pro manželské přípravy by měla být věnována i nástrahám, které do manželství vstupují. Může se to týkat přirozeného průběhu manželství, ale také nečekaných, jednorázových problémů. Snoubenci zde budou moci utvořit jakousi dohodu, která jim pomůže na cestě při řešení těchto úskalí. Budou se moci připravit na běžné konflikty a jejich zvládnání, ale i na chvíle, které by jimi mohly v hloubce velice otřást. Snoubenci tak budou moci do manželství vstoupit s vědomím, že jsou připraveni společně čelit závažným životním situacím. Budou si totiž vědomi toho, že je jen zřídka bude moci překvapit neřešitelná situace, která by mohla otřást samotnými základy manželství.

Manželství představuje krok, který vede k dalšímu odpoutání se od rodičovské rodiny. Páry se tedy budou moci v dalším bodě na tento krok připravit. Budou si moci ujasnit pravidla a zásady, které souvisí s kontaktem s původními rodinami obou z partnerů. Jen tak bude možné stát se naprosto svobodnou rodinnou institucí, která nečelí žádným vnějším vlivům.

Dále se manželská příprava musí individuálně dotknout každého z partnerů ve smyslu průběhu celého dosavadního vztahu. Bude tedy třeba vyřešit problémy, které v současném soužití již nastaly. Každý z partnerů se tak bude moci vypořádat se všemi rozpory, které má v postojích k partnerovi ale i k sobě samému. Bude se jednat o hlubokou rozmluvu mezi partnery, která by měla mít za výsledek výrazné odlehčení, pokud již došlo ke vztahovým problémům.

Všechny zmíněné body jsou pouze návrhem pro tvorbu skutečné metodiky manželských příprav. Tento návrh otevírá dveře dalším výzkumům a pracím, které mohou dané téma propracovat až k přesnému plánu pro průběh příprav na manželství. Koncept nových manželských příprav by mohl být v uzavírání manželství opravdovým přínosem. Jak si můžeme všimnout v předchozím šetření, partneři se rozhodli do manželství vstoupit z důvodů, které přichází naprosto přirozeně. Většinou se jedná o stvrzení lásky či o další logický krok v partnerském soužití. Snoubenci se však ve většině případů nechtějí zamýšlet nad problémy, které se mohou v manželství objevit. Ačkoli si jsou vědomi jistých nástrah, kdy nejčastěji hovoří o nevěře, nejsou ochotni spolu na toto téma vést dialog. Pokud se podíváme i na další konflikty, které mohou vést např. z rozpadu dosavadních hodnot, je zde riziko, že se páry mohou dostat do bezvýchodné situace, protože dané konflikty nebudou umět řešit, či nebude v jejich silách se v řešení shodnout. Proto považujeme za důležité poukázat i na negativní stránky manželského soužití, na které lidé

v euforii při plánování tak velkého životního kroku, jako je vstup do manželského svazku, mohou snadno zapomenout. Za nejdůležitější součást manželských příprav proto považujeme především informovat páry o těchto úskalích, aby se mohli alespoň před sebou samým ujistit v tomto rozhodnutí a převzít za něj zodpovědnost.

ZÁVĚR

V této práci, která si kladla za cíl dospět k novému návrhu metodiky přípravy na manželství, jsme usilovali o získání komplexního náhledu na manželství. Pro sestavení návrhu bylo důležité se zaměřit na uchopení vztahově manželských hodnot, na získání pohledu na ukazatele stability manželství a na individuální potřeby každého z jedinců. K tomu všemu bylo také nutné definovat manželství jako pojem, dále na něj také nahlédnout z širšího, historického hlediska.

Ve chvíli, kdy pár podstupuje manželské přípravy, se ocitá na okraji velkého životního mezníku. Tedy v době, kdy se v dohledné době snaží udělat svůj zásadní životní krok, a to vstoupit do manželství. Bylo důležité popsat zde právě tento čas, který je pro takového člověka aktuální. V práci jsme tedy hovořili o době, kdy si člověk volí svého partnera, seznamuje se s partnerským soužitím a uvažuje o uzavření sňatku. Toto téma bylo zpracováno ve třetí kapitole, která v teoretické části představovala kapitolu nejobsáhlejší.

Na tuto kapitolu volně navázalo téma konfliktů a nástrah v manželství. Byly zde představeny některé z mnoha úskalí tohoto soužití. Druhá část kapitoly se pak věnovala různým nástrojům a řešením, jak tyto krize a konflikty společně překonat.

Velkou část v teoretické oblasti této práce zaujímal také křesťanský pohled na manželství. Zmínit tato fakta bylo pro celou práci velice důležité z toho důvodu, že manželské přípravy jsme v současné době znali pouze a jen z tohoto hlediska. Vedle obecného názoru na manželství ze strany víry, zde byl popsán proces příprav na manželství, jak v současnosti probíhal.

V praktické části práce jsme popsali výzkum, který byl založen na kvalitativní formě šetření, a to formou polo-standardizovaných rozhovorů s šesti zasnoubenými páry. V rozhovorech jim byly kladeny otázky, které se týkaly manželských hodnot, konfliktů v manželství, jejich pohledu na vztah se současným partnerem, jejich přání ohledně naplnění manželství a především se dotýkaly jejich informovanosti o současných manželských přípravách.

Šetření si kladlo celkem čtyři dílčí cíle. Prvním z nich bylo zjistit, jaký mají snoubenci pohled na stabilitu manželství. Další cíl utvářela otázka, jak jsou zúčastněné páry informovány o manželských přípravách u nás. Třetím cílem bylo zjistit, jak si respondenti představují průběh samotných příprav. Čtvrtý a poslední cíl spočíval ve

zjištění, jaká by byla motivace (ne)absolvování manželských příprav těchto párů. Můžeme zde konstatovat, že prostřednictvím kladení otázek byly tyto cíle naplněny.

Zmíněné naplněné cíle výzkumu přispěly k dokonání samotného cíle celé této práce, tedy k sestavení návrhu metodiky příprav na manželství. Tato metodika byla popsána v samotném závěru práce.

Data získaná díky tomuto výzkumu mohou být pro mnohé páry velice přínosné. Domníváme se, že na tuto práci mohou navázat další výzkumy, ať už kvalitativní či kvantitativní, s podobnou tematikou. Takové vědecké bádání by mohlo přispět k široké informovanosti, dokonce pak ke zvyšování využitelnosti manželských příprav v České republice.

RESUMÉ

Tato práce se zabývá pojetím manželských příprav v České republice. V teoretické části se snažíme o přiblížení manželství jako pojmu a historického vývoje manželství. Z hlediska manželských příprav se zabýváme celkovým vývojem partnerského vztahu před vstupem do manželství, následně pak mapujeme konflikty, které mohou v průběhu manželství nastat, a nabízíme jejich možná řešení. Jelikož v současné době v České republice probíhají pouze křesťanské manželské přípravy, zabýváme se také manželstvím z pohledu víry. Teoretickou část uzavírá kapitola věnovaná samotnému průběhu manželských příprav.

Praktická část se zabývá kvalitativním výzkumem, který probíhal formou rozhovorů se zasnoubenými páry. Celé šetření bylo koncipováno tak, aby bylo možné přiblížit náhled těchto párů na manželské přípravy. Závěrečná část práce vychází z daného výzkumu a nabízí návrh nové metodiky na přípravy na manželství.

SUMMARY

This thesis deals with the conception of marital preparations in the Czech Republic. In the theoretical part we attempt to approximate marriage as a concept and historical development of marriage. In terms of marital preparations we deal with the overall development of the relationship before entering the marriage itself. Subsequently, we analyze the conflicts that may arise during the marriage and offer possible solutions. As only Christian marital preparations are currently taking place in the Czech Republic, we also deal with marriage from the perspective of faith. The theoretical part concludes with a chapter devoted to the process of marital preparation itself.

The practical part deals with qualitative research, which took place in the form of interviews with engaged couples. The whole survey was designed to better understand the views of these couples on marital preparations. The final part of the thesis is based on the given research and offers a new methodology for marital preparations.

KLÍČOVÁ SLOVA

Manželství, sňatek, stabilita, příprava, metodika

KEYWORDS

Marriage, intermarriage, stability, preparation, methodology.

SEZNAM LITERATURY

AMBROS, Pavel. *Evangelium pro rodiny dnešní doby*. Olomouc: Centra Aletti, 2014. ISBN 978-80-7412-166-1.

AMBROS, Pavel. *Rodina - světlo v temnotě světa: eschatologická východiska k četbě současné diskuze o manželství*. Olomouc: Nakladatelství Centra Aletti Refugium Velehrad-Roma, 2015. Současné otázky. ISBN 978-80-7412-232-3

BRABLCOVÁ, Vlasta. *Manželství, rodina, rodičovství*. 3., upravené vyd. Praha: Horizont, 1977.

BURGUN, Cédric a Bénédicte LUCEREAU. *Co kdybychom se vzali?: jak poznat, že jsme připraveni*. Přeložil Daniel BLAŽKE. Praha: Paulínky, 2017. Život ve vztazích. ISBN 978-80-7450-247-7.

FRANTIŠEK. *Láska v manželství: výklad Velepísně lásky ve 4. kapitole exhortace Amoris laetitia*. Přeložil Jaroslav BROŽ. V Praze: Karmelitánské nakladatelství, 2017. ISBN 978-80-7566-002-2.

FUMAGALLI, Giovanna a Davide BIOLLO. *Abeceda partnerského vztahu*. Přeložil Richard MACHAN. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015. Katecheze do kapsy. ISBN 978-80-7195-871-0.

GRANADOS, José, Stephan KAMPOWSKI a Juan José PÉREZ-SOBA. *Nová pastorační péče o rodiny: průvodce podle Amoris laetitia : doprovázení, rozlišování a začlenění*. Jak katolická církev chápe manželství - Víra.cz, křesťanství. Víra.cz, křesťanství [online]. Copyright © 1998 [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: <https://www.vira.cz/texty/knihovna/kapitoly/1-jak-katolicka-cirkev-chape-manzelstvi>

KATRŇÁK, Tomáš. *Na prahu dospělosti: partnerství, sex a životní představy mladých v současné české společnosti*. Praha: Dokořán, 2011. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-352-3.

KASTEN, Hartmut. *Ženy - muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]*. Praha: Portál, 2006. Spektrum (Portál). ISBN 80-7367-145-X.

KLIMEŠ, Jeroným. *Partneři a rozchody*. Praha: Portál, 2005. Psychologie (Portál). ISBN 80-7367-045-3.

KRATOCHVÍL, Stanislav. *Manželská terapie*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-332-3.

Manželské večery: [jak vybudovat celoživotní zdravé manželství : příručka ke kurzu]. Praha: KMS, 2004. ISBN 80-86449-29-7.

MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-19-9.

MAUR, Eduard a Alice VELKOVÁ. *Rodina a domácnost v 16.-20. století*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1764-0.

MELINA, Livio, ed. *První roky manželství: pastorační doprovázení v tomto krásném a náročném období*. Přeložil Jiří PLHOŇ. Brno: Akademie kanonického práva, 2017. Studium o rodině. ISBN 978-80-906025-9-5.

NOVÁK, Tomáš a BEASTEŠ. *Na co se ptají muži: o ženách*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4359-2.

NOVÁK, Tomáš. *Na co se ptají ženy: o mužích*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4358-5.

Občanský zákoník: novelizované znění : rejstřík : redakční uzávěrka ... Ostrava: Sagit, 2012-. ÚZ. ISBN 978-807208-920-8.

OPATRŇÝ, Aleš. *Otázky rodiny ve světě a v církvi*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2017. ISBN 978-80-7465-278-3.

- OPATRŇY, Aleš. *Příprava na manželství*. V Praze: Karmelitánské nakladatelství, 2018. Malý duchovní život. ISBN 978-80-7195-388-3.
- Přeložil Jiří PLHOŇ. Brno: Akademie kanonického práva, 2017. Studium o rodině. ISBN 978-80-906025-5-7.
- PLAŇAVA, Ivo. *Spolu každý sám: v manželství a rodině*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998. Psychologie P. ISBN 80-7106-292-8.
- PLZÁK, Miroslav. *Dospělým vstup zakázán*. Vyd. 3., V nakladatelství Motto 2. Praha: Motto, 2003. ISBN 80-7246-203-2.
- PLZÁK, Miroslav. *Jak dál-? u vás doma, ve vašem manželství*. Praha: Troja, 1999. ISBN 80-902428-1-2.
- PLZÁK, Miroslav. *Manželský svár: zvládnete-li manželský dialog, zvládli jste manželství*. Praha: Motto, 2011. ISBN 978-80-7246-569-9.
- PLZÁK, Miroslav. *Manželská tonutí*. Praha: Motto, 2000. ISBN 80-7246-056-0.
- Příprava na manželství - popis programu SNOUBENECKÁ SETKÁNÍ V RODINĚ* [online]. [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: <http://snoubenci.asczech.cz/?a=1&b=59&id=1644>
- RÁKOSNÍK, Jakub a Radka ŠUSTROVÁ. *Rodina v zájmu státu: populační růst a instituce manželství v českých zemích 1918-1989*. Praha: NLN, s.r.o., Nakladatelství Lidové noviny, 2016. Knižnice Dějin a současnosti. ISBN 978-80-7422-378-5.
- ŠOLTÉSZ, Štěpán. *Kristus a rodina*. 3.vyd. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1990. ISBN 80-7017-108-1.
- VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Průvodce partnerským vztahem*. Praha: Grada, 2008. Psychologie pro každého. ISBN 978-80-247-2054-8.
- WILLERTON, Julia. *Psychologie mezilidských vztahů*. Praha: Grada, Z pohledu psychologie. ISBN 978-80-247-3924-3.

WILLI, Jürg. *Psychologie lásky: osobní rozvoj cestou partnerského vztahu*. Praha: Portál, 2006. Spektrum (Portál). ISBN 80-7178-982-8.

ZATTONI, Mariateresa a Gilberto GILLINI. *Křehké vztahy?: viry a antiviry v manželství*. Přeložila Helena TŮMOVÁ. V Praze: Karmelitánské nakladatelství, 2018. Familia. ISBN 978-80-7195-932-8